

SLOVENSKI

vestnik

GLASILO SLOVENSKE KOROŠKE

Ljudska skupšč. IRS
Aškerčeva
Ljubljana

10. maj

mednarodni praznik delovnih ljudi, dan borbe
za mir, enakopravnost in napredek!

LETNIK VIII.

CELOVEC, ČETRTEK, 30. APRIL 1953

ŠTEV. 24 (575)

IV. kongres Osvobodilne fronte -
Socialistične zveze delovnega ljudstva Slovenije

V zgodovini slovenskega naroda pomeni datum 27. aprila 1941 velik mejnik, ob katerem se je začela spreobračati njegova usoda. Z ustanovitvijo Osvobodilne fronte slovenskega naroda so si dotlej zatirane ljudske množice začrtale pot preko težkih let slavne narodnoosvobodilne borbe v lepšo, boljše bodočnost.

Danes, po dvanajstih letih, slovensko ljudstvo že lahko zre nazaj na velike zmage in uspehe, ki temeljijo na notranjem preporedu narodne celote. Danes slovensko delovno ljudstvo nadaljuje z gradnjo socializma v svobodni domovini, ki ga bo privedla k sreči in blagostanju.

Osvobodilna fronta, otrok 27. aprila 1941, je izvrševala in izvršila vse svoje naloge. Dvignila je razvojno stopnjo slovenskega naroda in samo sebe na raven, ki zahteva preobrazbo nje same v Socialistično zvezo delovnega ljudstva Slovenije.

V soboto minulega tedna je predsednik izvršnega odbora OF Josip Vidmar otvoril IV. kongres Osvobodilne fronte — Socialistične zveze delovnega ljudstva Slovenije. Kongres je smatral kot svojo prvo dolžnost, da se z dostojanstvenim spominom oddolži prvemu sekretarju OF, pokojnemu tovarišu Borisu Kidriču, ki je bil temeljni tvorec Osvobodilne fronte. „Ni dvoma“, je dejal med drugim tov. Vidmar, „da je ta organizacija s svojimi dejanji za vselej vpisana v našo zgodovino. Z njo je vpisan vanjo Boris Kidrič kot eden največjih mož tega naroda.“ Nato je posebna delegacija kongresa v počastitev Kidričevega groba odnesla pripravljene venec iz kongresne dvorane in ga položila na grobnico narodnih herojev.

V svojem referatu o delu OF med III. in IV. kongresom je tovariš Marijan Breclj uvodoma poudaril, da sta IV. kongres Zveze komunistov Jugoslavije in IV. kongres Ljudske fronte Jugoslavije na osnovi točne analize razvoja utemeljila ustanovitev Socialistične zveze delovnega ljudstva Jugoslavije ter da so sklepi IV. kongresa Ljudske fronte od slovenskih frontnih množic že sprejeti preko slovenskih delegatov, ki so se tega kongresa udeležili. Zato ni naloga IV. kongresa OF Slovenije, ki je na ta način dejansko že kongres Socialistične zveze delovnega ljudstva Slovenije, da ponovno pretrese vso to problematiko.

Med svojim referatom se je tov. Marijan Breclj nekaj časa zadržal tudi pri vprašanju zamejskih Slovencev glede na delo Izvršnega odbora OF in dejal:

„V preteklih dveh letih je bila skrb Osvobodilne fronte in njenih organizacij za vprašanje zamejskih Slovencev konstantnejša in v mnogem konkretnejša kot v prejšnjem času. Razumljivo je, da je uspeh tega našega dela v mnogem odvisen od odnosov, ki jih imajo sosednje države, kjer živi slovenska manjšina, do naše države. Vsekakor je treba ugotoviti, da se je ustvarilo zaradi na splošno izboljšanih odnošajev med Avstrijo in Jugoslavijo vzdušje, ki je deloma že in upamo, da bo v bodočnosti v še

večji meri omogočilo urediti marsikatera življenjsko važna politična in gospodarska vprašanja naše manjšine. Izvršni odbor Osvobodilne fronte je dal s pomočjo zamejske komisije v zvezi s tem mnogo pobud in prav tako so pokazale naše gospodarske in družbene organizacije in društva veliko zanimanje za konkretno pomoč koroškim Slovincem.

Ves čas smo podpirali politiko enotnosti koroških Slovencev, ki naj se utrjuje na narodnosti in politično socialni osnovi. Zato smo smatrali za naravno in najbolj realno politiko sodelovanje koroških Slovencev s progresivnim socialističnim pokretom v Avstriji. Tako enotnost in tako sodelovanje sta brez dvoma najboljše poročilo za uspehe. So pa med našo manjšino na Koroškem posamezni elementi, ki so odvisni od

reakcionarne vatikanske politike in od nje podrejenih političnih faktorjev v Avstriji in ki skalečejo v hrbet enotnosti koroških Slovencev in taki njihovi politiki, razume se vse v škodo pravice, za katere se bori naša manjšina.

Z usodo naše manjšine na Goriškem v Beneški Sloveniji in v Trstu pa je drugače. Naravna skrb in pomoč, ki jo vsak matični narod kaže in izvršuje za svoje manjšine, je sprično nestrpne in sovražne italijanske politike zelo otežkočena.“

V nadaljevanju je tov. Breclj razlagal razvoj jugoslovanskih narodnih manjšin v Italiji in Trstu ter primerjal ogromne razlike med pravici, ki jih uživa italijanska manjšina v Jugoslaviji, in neenakopravnim položajem Slovencev v Italiji in Trstu, ki jih zapostavljajo celo napram drugim narodnim manjšinam v Italiji. Poudaril je, da bo tudi v bodoče ostala Komisija za zamejska vprašanja pri Glavnem odboru Socialistične zveze delovnega ljudstva Slovenije, ki se bo bavila z vprašanji narodnih manjšin v sosednjih državah.

V preostalem delu svojega referata je tov. Marijan Breclj ugotovil, da v delu frontnih organizacij kominformizem nima več nobenega pomena, marveč je kot politični faktor sploh likvidiran. Prav tako so organizacije OF pravilno

Predsednik Socialistične zveze delovnega ljudstva Slovenije Miha Marinko

ocenjevale sovražno politično aktivnost Vatikana in tudi večina nižje duhovščine v Sloveniji v okviru svoje stanovske organizacije obsoja to aktivnost ter sodeluje z Osvobodilno fronto. Podčrtal je politični značaj Fronte ter na koncu iznesel predlog za vprašanja, o katerih naj bi kongres razpravljal in prišel do zaključkov.

(Nadaljevanje na 2. strani)

Wedenig ponovno deželni glavar Koroške

Po šestih tednih je zadnji torek deželni zbor končno nadaljeval svojo prvo prekinjeno zasedanje, da izvoli deželnega glavarja in sestavi novo deželno vlado.

Ko je v začetku predsednik deželnega zbora Sereinigg najprej zaprisegel dva nova socialistična poslanca, je bil ob navzočnosti vseh deželnih poslancev s tajnim glasovanjem izvoljen z 18 (torej samo s socialističnimi) glasovi za deželnega glavarja ponovno g. Ferdinand Wedenig, 18 listkov pa je bilo praznih. Prav tako sta bila kot namestnika deželnega glavarja v smislu deželnega ustavnega zakona ponovno izvoljena socialist Matija Krasnik, za drugega pa, ki ustavno pripada OeVP, svetnik ekonomije Hans Ferlitsch. Za ostale člane vlade so bili izvoljeni višji vladni svetnik Erwin Papst in deželni poslanec Hans Scheiber od SPOe, dr. Alois Karisch od OeVP in poslanec Hans Rader od WdU.

Dejstvo, da so se vse stranke od najbolj desne WdU preko OeVP do skrajne levice tako imeno-

vane VO strnile proti socialističnemu kandidatu in se šele po dolgih pogajanjih odločile za omogočenje izvolitve z demonstrativno oddajo praznih listkov, je najboljši dokaz, da izgovori, s katerimi sta WdU in OeVP hoteli odvaliti od sebe krivdo za dolgo zavlačevanje sestave nove vlade, ne držijo. Prav to dejstvo nasprotno potrjuje, da sta omenjeni stranki tudi še po vo-

litvah kljub svoji očitni izgubi hoteli doseči to, kar sta v predvolilni borbi mogočno napovedovali. Koroško ljudstvo pa je hotelo drugače in je na volitvah izpovedalo, da želi nadaljevanje politike pomirjevanja, socialne in gospodarske obnove ter dobrih sosedskih odnosov z narodnimi sosedmi.

To na volitvah izraženo željo koroškega ljudstva je vzel tudi g. deželni glavar Wedenig, ki je bil skoro točno po šestih letih tretjič izvoljen na to odgovorno mesto, kot osnovo za svojo vladno izjavo, v kateri je prikazal dosedanje prizadevanje in uspehe koroške deželne vlade na vseh področjih javnega življenja. Z zahvalo vsem, ki so pomagali, ter z obljubo nadaljevanja te preizkušene politike tudi v bodoče, je postavil kot program svoje vlade naslednje točke: Pri-

zadevanje za svobodo in polno suverenost Avstrije; odhod vseh zasedbenih sil; borba proti brezposelnosti s preskrbo dela in delovnih mest; skrb za mladino z ustanovitvijo vajeniških domov in vajeniških mest; v poljedelstvu proti politiki subvencioniranja, ukrepe za produkcijski dvig in zagotovitev odkupa; zmanjšanje stanovanjske krize z ustanovitvijo stanovanjskih fondov; nadaljevanje elektrifikacije; socialna zaščita starim in onemoglim; pospeševanje kulture itd.

Na koncu se je posebno dotaknil vprašanja ureditve dvojezičnega šolstva in izjavil, da ga bo treba dokončno rešiti v zadovoljstvo obeh delov koroškega prebivalstva, katera naloga bo zahtevala od poslancev največje razumevanje. V nadaljevanju je poudaril potrebo krepitve politike prijateljskih odnosov s sosednjima državama Jugoslavijo in Italijo in pokazal na že dosežene uspehe pri kulturni izmenjavi, v gospodarstvu in v sporazumu o malem obmejnem prometu. Končno je v tej zvezi obsodil neodgovorno hujskaško pisanje „Kleine Zeitung“, in apeliral na tisk, da s stvarnim poročanjem in pozitivno kritiko pomaga pri odgovornem delu vlade.

Nato so se oglasili k izjavi za WdU poslanec dr. Scrinzi, kot zastopnik tako imenovane Ljudske opozicije poslanec Kazianka, ki se je pri volitvah deželnega glavarja znašel na skupnih pozicijah z WdU in OeVP proti socialističnemu kandidatu in s tem ponovno potrdil, da med kominformovsko in med ostalo reakcijo v borbi proti naprednim silam ni razlike, ter za OeVP deželni svetnik dr. Karisch.

Na vsa njihova iznašanja je odgovoril v imenu večinske socialistične frakcije poslanec Hans Scheiber in med drugim dejal, da bi vprašanje dvojezičnega šolstva bilo že davno lahko zadovoljivo rešeno, če bi prav stranki WdU in OeVP ne zastrupljali v tem oziru političnega ozračja.

Ostre izjave WdU-ja in OeVP-ja k vprašanju šolstva kažejo, da bo prav to vprašanje preizkusni kamen za demokratično in pravično nastojenje novega deželnega zbora do našega ljudstva. Slej ko prej pa ostane, da je nemogoče reševanje tega vprašanja mimo koroških Slovencev in preko njih. Tega se naj zaveda tudi novi deželni zbor, ko bo razpravljal o tem vprašanju.

Prvi maj

simbol borbe za pravice delovnega ljudstva
simbol miru in sožitja med narodi

Letošnji prvi maj — praznik mednarodne solidarnosti delovnega ljudstva — poteka v večji meri kot kdaj koli doslej v znamenju borbe milijonskih množic vsega sveta za ohranitev miru. Mir v svetu — nerazdružljivo povezan s svobodo in enakopravnostjo vseh narodov — pa moremo zasigurati le z mirom znotraj posameznih držav, ki temelji na uresničenju socialnih a v mnogih primerih tudi na uresničenju narodnostnih pravic ljudstev, živeti v okviru posameznih držav.

Danes, ko vlada v Avstriji, posebno pa na Koroškem, izredno močna brezposelnost in ko se nahaja v nenavadno težkem položaju mali, srednji in gorski kmet, je treba povedati, da kliče prav letošnji prvi maj bolj kot kdaj koli doslej tudi k enotnosti slovenskega in avstrijskega delavca in kmeta proti skupnemu izkoriščevalskemu nasprotniku — reakcionarni industrijski in veleposestniški gospodi ter njihovim prives-

kom, ki imajo na ustih demokracijo, medtem ko v dejanjih negujejo zatiranje, mržnjo in šovinizem. Sovražniki miru in uresničenja socialnih pravic ljudskih množic venomer vnovič poizkušajo umetno poglobiti jezo med delavcem in kmetom z lažnim prepričevanjem, da interesi delovnega kmeta niso združljivi z interesi delavca. Toda njih nakane poznamo! Umetno ustvarjeni jezi med delavcem in kmetom predstavlja gnezdo protiljudske zalege vseh barv, živče na račun delavca in kmeta.

Zato praznujemo slovenski delavci in kmetje na Koroškem letošnji mednarodni praznik delastisnjenih rok z avstrijskimi delavci in kmeti v poglobljeni želji po medsebojnem spoštovanju narodnostnih pravic, v znamenju borbe proti brezposelnosti in zatiranju malega, srednjega in gorskega kmeta, v znamenju borbe za mir, enakopravnost in napredek!

Ugodnejši položaj za avstrijsko državno pogodbo?

Istočasno z objavo zunanjepolitičnega govora ameriškega predsednika Eisenhowerja sta oba najplivnejša sovjetska časopisa „Pravda“ in „Izvestja“ koncem minulega tedna zavzela stališče do Eisenhowerjevih tez v skoraj enakih člankih. V obeh člankih je rečeno, da je Sovjetska zveza pripravljena začeti razgovore z Združenimi državami vsakčas in kjerkoli, le da Amerika ne postavlja nesprejemljive pogoje za začetek takih razgovorov. V ostalem pa oba članka napadata Eisenhowerja in ameriškega zunanjega ministra, češ da njihova izvajanja ni smatrati za dokaze dobre volje, ker stavlja dalekosežne pogoje ne da bi nakazovala tudi kompromisno pripravljenost Amerike.

Sovjetski odgovor nekako skuša distancirati Eisenhowerjev govor od Dullesove razlage tega govora, ki da je morda preveč svojeglava, pripominja pa, da ni mogoče prezreti, da je Dulles vendarle ameriški zunanji minister. Vsekakor pa sta oba članka pisana v nepričakovano zmeren tonu kljub vsem napadom na ameriške državnike.

Do posameznih zahtev, ki so prišle do izraza v Eisenhowerjevem govoru in Dullesovi razlagi, zavzemata „Pravda“ in „Izvestja“ naslednja stališča: Glede avstrijske državne pogodbe je rečeno, da smatra Sovjetska zveza, da je to vprašanje možno rešiti le na osnovi že prej doseženih soglasij v gotovih točkah in dejanskega upoštevanja demokratičnih pravic avstrijskega ljudstva.

Na Eisenhowerjevo zahtevo, da je vzhodnoevropskim državam treba zagotoviti svobodno samoodločanje, se glasi sovjetski odgovor, da se od Sovjetske zveze ne sme pričakovati, da bi pripomogla bivšim reakcionarnim vladam, ki jih je ljudstvo teh držav po težkih bojih pregnalo, spet do oblasti, kajti le kot ljudske demokracije so te države lahko dosegle velik napredek na gospodarskem in kulturnem področju.

Na ameriško zahtevo po zajezitvi komunistične agresije na Daljnem vzhodu, zlasti v Indo-

kin, ugotavlja „Pravda“ in „Izvestja“, da hoče ameriška vlada zavrteti kolo zgodovine nazaj, kar bi pa bilo od vsega začetka na neuspeh obsojeno dejanje, ker so narodi Daljnega vzhoda siti stoletne sužnosti in so na najboljši poti, da se je odrešijo.

V nemškem vprašanju pa po sovjetskem pojmovanju Eisenhowerjevi predlogi ne predstavljajo osnove za rešitev, ker ignorirajo obstoj Potsdamskih sklepov. Razen tega se je pri reševanju vprašanja Nemčije treba ozirati na interese sosednih držav. Sovjetska zveza zatrjuje, da je za čimprejšnjo tako rešitev nemškega

vprašanja, da bo možna zopetna združitve Nemčije na osnovi nacionalne enotnosti ter demokratičnih in miroljubnih načel. Trenutni položaj, da je za miroljubne narode neznosen in je zato treba čimprej skleniti mirovno pogodbo.

Zapadni svet je moskovski odgovor prav različno sprejel, precejšnjo soglasje pa vlada v mnenju, da dopušča nove nade, da je mirno sporazumevanje s Sovjetsko zvezo možno. Zlasti glede na avstrijski problem smatrajo v britanskih političnih krogih, da se poraja za rešitev tega vprašanja po člankih v moskovskih časopisih ugodnejši položaj.

Slovenska kmetijska šola - zunanjepolitično vprašanje?

Slovenski javnosti je znana dolgotrajna in žilava borba Zveze slovenskih zadrug za vrnitev po nacistih oropane posesti v Podravljah. Znano je tudi neprestano prizadevanje in borba Slovenske kmečke zveze za doseganje javne slovenske kmetijske šole na Koroškem. Naše kmečko ljudstvo je z več kot 2000 podpisov na to zahtevo SKZ že pred dvema leti pokazalo, da je zahteva SKZ tudi njegova zahteva. To in pa vzporedne zahteve naših zadrug, prosvetnih, mladinskih in političnih organizacij dajejo zahtevo SKZ pečat vseljudske zahteve koroških Slovencev. Toda ministrstvo za kmetijstvo in gozdarstvo je doslej vse te zahteve bojkotiralo.

Sedaj pa, ko je slovenska kmetijska šola ustanovljena, se je ministrstvo naenkrat spomnilo teh zahtev, ter sporočilo, da „bo zadevo natančno proučilo“ in poslalo svojega zastopnika v Celovec. Minuli teden je kmetijsko ministrstvo dejansko poslalo na Koroško svojega zastopnika, ministerialnega svetnika dr. ing. Novotnyja, ki je referent za kmetijsko šolstvo v ministrstvu.

V razgovorih minuli petek in soboto, katerim je prisostvoval tudi dvorni svetnik dr. Stotter od Urada koroške deželne vlade, so zastopniki Slovenske kmečke zveze ministerialnemu svetniku sporočili, da je SKZ ustanovila privatno

slovensko kmetijsko šolo na zadrugnem posestvu v Podravljah, ga povabili, da si posestvo ogleda ter zahtevali od ministrstva podporo in pomoč pri ureditvi šole. Pri razgovorih in ogledu posestva je g. ministerialni svetnik izjavil, da za podpore in pomoč kmetijsko ministrstvo ni pristojno, marveč da spada to vprašanje v resor zunanjega ministrstva. Proti vsemu pričakovanju pa je naštel še celo vrsto novih pogojev za doseganje pravice vzdrževanja šole. Po naštetih pogojih je sklepati, da obstajajo nameni zaviranja pričetka pouka na šoli.

Spričo nakopičenega dokazilnega gradiva smo od zastopnika ministrstva pričakovali, da bo sedaj, ko je šola ustanovljena, nakazal konkretne možnosti podpore in pomoči ministrstva. Iz njegovih izjav pa vidimo, da za merodajne kroge privatna slovenska kmetijska šola ni notranje gospodarsko-kulturno vprašanje, temveč da je to zunanjepolitično vprašanje in da od kmetijskega ministrstva v naših prizadevanjih za dvig kmetijstva v tem delu Avstrije nimamo pričakovati nobene podpore, pač pa vrsto resnih ovir. Kako spravljajo gospodje vse to v sklad z pravicami našega ljudstva in z ustavnim zakonom, to bodo pokazali šele bližnji meseci.

Slovinci v Italiji bodo oddali prazne glasovnice

Potem ko je stopil v veljavo novi italijanski volilni zakon, so bile določene prihodnje volitve v italijanski parlament za 7. junija t. l. V zvezi s temi volitvami je objavila „Soča“, glasilo Demokratične fronte Slovencev v Italiji, v svoji zadnji številki uvodnik, v katerem ponovno ugotavlja nedemokratičnost novega italijanskega volilnega zakona ter dejstvo, da le-ta glede na slovensko manjšino nikakor ne upošte-

va določila člena 6. italijanske ustave, v katerem je govora o zaščiti narodnih manjšin.

Po novem volilnem zakonu, tako so preračunali, bo za vsako stranko izven De Gasperijevega demokratičnega volilnega bloka potrebnih 65.000 glasov za enega samega kandidata. To je več, kakor je sploh slovenskih volilnih upravičencev na Goriškem in v Beneški Sloveniji skupno. Se pravi, da bi bil vsak nastop na predstojeh volitvah za Slovence v Italiji brezizgleden.

Kar velja za Slovence, pa ne velja za ostale manjšine v Italiji, na primer za francosko in nemško narodno manjšino, kajti zanje predvideva volilni zakon posebna določila.

Zato je Izvršni odbor Demokratične fronte Slovencev v Italiji skrbno proučil nastali položaj ter sklenil, da se za volitve, ki bodo 7. junija t. l., ne bo postavila posebna kandidatna lista, niti se ne bo podpiralo drugih strank. Slovinci v Italiji bodo torej oddali v znak protesta proti nedemokratičnemu volilnemu zakonu, ki jih ne zastopava samo napram ostalim italijanskim državljanom na splošno ampak tudi napram drugim narodnim manjšinam, prazne glasovnice.

Kakor izvemo, so se temu stališču pridružili tudi predstavniki Slovenske demokratične zveze in bodo tudi svojim članom dali navodilo, naj oddajo na voliških prazne glasovnice.

Nepričakovan izid francoskih občinskih volitev

Ob razmeroma veliki volilni udeležbi so občinske volitve minule nedelje v Franciji pokazale nepričakovane rezultate. Stranka bivšega ministrskega predsednika De Gaullea je doživela v vsej Franciji hud poraz. V Marseillu so na primer degolisti padli od 100.000 glasov pri zadnjih občinskih volitvah na le nekaj več kot 19.000 glasov tokrat. Kominformistična KP Francije se je mogla obdržati in deloma pridobiti na glasovih samo v večjih mestih (zlasti v Parizu) in industrijskih centrih na severu države, medtem ko je na splošno, posebno pa v južnih kmečkih predelih znatno nazadovala. Napredovali pa so v marsikaterih predelih Francije socialisti. V Lyonu in Marseillu so dobili dvakrat toliko glasov kot pri prejšnjih volitvah, utrdili pa so svoj položaj zlasti tudi v pokrajini Somme in v rudarskem centru Pas de Calais.

Buenos Aires. — Nedavno je bil izveden poskus atentata na argentinskega predsednika Perona, ko se je udeležil neke svečanosti v zgradbi kluba argentinske armade. Eksplozirali sta dve bombi, ki pa nista terjali žrtev.

Pariz. — Minulo soboto je bilo v Parizu končano XI. zasedanje ministrskega sveta Atlantskega pakta. Na tej zadnji seji so sklenili, naj znaša nemški prispevek k evropski obrambni skupnosti 950 milijonov mark na mesec.

Dunaj. — Zavezniški kontrolni svet za Avstrijo je na svoji seji minuli teden odobril Gleichenberški sporazum med Jugoslavijo in Avstrijo o malem obmejnem prometu in dvolastniških posestvih.

Washington. — Skupina ameriških državnih funkcionarjev, ki je nedavno obiskala vrsto evropskih držav in tam proučevala potrebo in uspešnost ameriške pomoči, je predlagala te dni direktorju uprave za vzajemno varnost Stassenu, naj bi se ameriška pomoč evropskim državam zmanjšala v korist držav Daljnega vzhoda. Prav tako je skupina priporočila ukinitve urada za vzajemno varnost in prenos njegovih funkcij na ameriško zunanje ministrstvo.

Las Vegas. — V puščavi Nevada so minulo soboto izvršili sedmi letošnji poskus za atomsko bombo. Poskusu so prisostvovali nekatere vojaške edinice, ki so po eksploziji takoj krenile iz svojih zavetišč in izvedle manevrski napad. Poskusa se je udeležilo tudi 17 članov ameriškega kongresa.

Toronto. — Letalske tovarne v bližini Toronta (v Kanadi) baje gradijo tako imenovane „Leteče krožnike“. Ta letala naj bi dosegla brzino 2400 km na uro.

London. — Predsednik britanske vlade Winston Churchill je bil minuli teden odlikovan z „redom hlačne podveze“ ter dobil naslov sir. To najvišje angleško odlikovanje mu je izročila kraljica Elizabeta II. na posebni slovesnosti v Windsorskem dvorcu. Churchill je to isto odlikovanje že enkrat zavrnil, in sicer leta 1945, ko so mu ga ponudili na predlog tedanjega predsednika vlade Attleeya po volilni zmagi laburistov.

Trst. — Minuli ponedeljek, 27. t. m. je bila v največji tržaški cerkvi maša zadržnica za italijanskim fašističnim diktatorjem Mussolinijem. Taka cerkvena opravila v Mussolinijev spomin so v tej cerkvi vsako leto ob veliki udeležbi še vedno fašistično usmerjene duhovščine in ostale fašistične družine Trsta.

Na Daljnem vzhodu nič novega

Kitajci in Severnokorejci so s svoje strani že v nedeljo zaključili izmenjavo bolnih in ranjenih vojnih ujetnikov. Predali so jih skupno 684, to je za 79 ujetnikov več kot so prvotno najavili. Predaja ujetnikov se naprej vrši le še s strani Združenega poveljstva.

Pri pogajanjih za premirje doslej še ni bilo nobenih uspehov. Predlog kitajsko-severnokorejske delegacije, naj bi ujetnike, ki se ne želijo vrniti v domovino, predali za rok šestih mesecev neki nevtralni državi, kjer bi imeli predstavniki njihove matične države dostop do njih in jim lahko obrazložili možnosti vrnitve domov, zavezniška delegacija smatra za nesprejemljivega, medtem ko se Kitajci in Severnokorejci ne strinjajo s tem, da bi Švica bila tista nevtralna država, ki naj bi prevzela vojne ujetnike, ki naj bi ostali v neki nevtralni coni v Koreji, v svoje varstvo.

Vatikan noče ureditve odnosov med cerkvijo in državo v Jugoslaviji

Nedavno začeti razgovori posebne komisije pri Zveznem izvršnem svetu z najvišjimi predstavniki katoliške cerkve v Jugoslaviji o načrtu zakona o pravnem položaju verskih skupnosti v Jugoslaviji niso dovedli do nobenih uspehov. Beograjski nadškof dr. Ujčić je izjavil v imenu vseh škofov, da so se le-ti udeležili tozadevne konference v informativne namene in da nimajo nobenih pooblastil svojih nadrejenih (to je Vatikana), da bi na podlagi teh lahko razpravljali o omenjenih vprašanjih s predstavniki Zveznega izvršnega sveta.

Ceprav je bilo videti, da so si nekateri predstavniki cerkve želeli razgovorov na podlagi medsebojnega razumevanja, jim je to bilo onemogočeno zaradi posebnih direktiv Vatikana, ki bi mu z uspešnim zaključkom razgovorov bilo izbito iz rok orožje za njegovo politično gonjo proti Jugoslaviji. Pokazalo se je, da stojijo predstavniki Vatikana na stališču čim večjega zaostrevanja odnosov med državo in cerkvijo.

IV. Kongres Osvobodilne fronte

(Nadaljevanje s 1. strani)

Obširen referat o vlogi Socialistične zveze delovnega ljudstva Slovenije v družbenem upravljanju gospodarstva je imel predsednik Izvršnega sveta LR Slovenije tov. Miha Marinko. Govoril je o izpopolnitvi gospodarskega sistema, o potrebi, da organizacije SZDLS obvladajo ekonomske probleme itd., pa tudi o nezdravih pojavih v gospodarstvu, o pomanjkljivosti organizacij s tem v zvezi in o nalogah, ki jih na tem področju še čakajo.

V soboto popoldne je še bil referat tov. Borisa Kraigherja, ki je govoril o osnovnih političnih nalogah Socialistične zveze na vasi. Posebno se je dotaknil verskega vprašanja v zvezi s potrebno aktivizacijo delovnega kmeta v borbi za socializem. Citiral je važno ugotovitev tov. Kardelja, ki pravi, da je v odnosu do verskih vprašanj potrebno dvoje: zagotoviti vsem državljanom svobodo vesti, zagotoviti svobodno izvrševanje verskih obredov vernikom — na drugi strani pa preprečiti, da ne bi za nikogar verska čustva mogla postati ovira v borbi za socializem. Dokazal je, da so taki odnosi do verskih vprašanj v novi Jugoslaviji neizpodbitno dejstvo.

V nedeljo zjutraj so tri izvoljene komisije kongresa začele ločeno razpravljati o vseh treh referatih. Ta diskusija je trajala ves dan in je v njej sodelovala večina delegatov.

Skupno delo je kongres nadaljeval v ponedeljek, 27. aprila, na dan 12. obletnice ustanovitve Osvobodilne fronte, katere se je kongres tudi svečano spomnil. Ta dan je prisel na kongres podpredsednik Zveznega izvršnega sveta Edvard Kardelj, ki je med zaključno diskusijo tudi govoril, in sicer k problemu politike na vasi.

Posamezne komisije, ki so prejšnji dan razpravljale o referatih, so kongresu predložile ustrezne resolucije, ki jih je kongres nato odobril in soglasno podvignil v sklepe IV. kongresa SZDLS.

V resoluciji o politično-organizacijskih vprašanjih je pod točko 3. rečeno: „Našim narodnim manjšinam v zamejstvu bo Socialistična zveza delovnega ljudstva Slovenije tudi v bodoče posvečala čim večjo skrb. Njene organizacije in v njih včlanjene množice spremljajo z vsem razumevanjem prizadevanja zamejskih Slovencev sodelovati s progresivnimi, socialističnimi in demokratičnimi gibanji v sosednjih državah in drugod, ter se boriti proti škodljivim nacionalističnim in reakcionarnim tendencam znotraj njihovih lastnih vrst. V skladu z ustvarjanjem dobrih mednarodnih odnosov, ki vodijo našo državno notranjo politiko v njenem delu, bo Socialistična zveza podpirala tako zunanjo politiko naše države, ki utrjuje vse pozitivne pogoje za pravično ureditev manjšinskega vprašanja, kakor se na primer kažejo v Avstriji. Prav tako pa odločno obsoja politiko, ki jo, v nasprotju z mirovno pogodbo in z načeli mednarodnega prava ter s človečanskimi, še vedno izvaja Italija v odnosu do naše narodne manjšine.“

Nato je kongres izvolil Glavni in nadzorni odbor ter odposlal pozdravno pismo maršalu Titu. Zaključno besedo je imel Miha Marinko.

Takoj po zaključku kongresa sta se Glavni in nadzorni odbor sestala k prvi seji, na kateri je bil tovariš Miha Marinko soglasno izvoljen na čelo Predsedstva Glavnega odbora za predsednika Socialistične zveze delovnega ljudstva Slovenije.

(Nadaljevanje)

2. III. 1953. Skofiče. — V dopoldanskih urah je na vrsti s predavanjem moj prijatelj Ivo, sam pa kolovratim po kolovozih in ogledujem lepo pokrajino. Vse se beli v jutranjem soncu, da mi skoraj jemlje vid. V zraku je kljub zasneženi naravi že polno znakov bližnje pomladi. Kakšna je le ta pokrajina takrat, ko ozelene travniki in zarumenijo žita po poljih. Moj fotografski aparat nabira na filmski trak vse podobe, ki so se razlile pred mojimi očmi. Čas mineva, treba bo v dvorano, kamor me kliče dolžnost.

Ali je to oni veseli Kramar, o katerem so mi pripovedovali, da je vedno dobre volje, in da ga še ni bilo videti namršenega obraza. V tem kraju sem iz živih ust naših ljudi prvič slišal strahotna pripovedovanja o trpljenju izseljenčev. Ali so sedaj bolj trdne pravice tega ljudstva, ki je tako zgodaj in tako trdno izpričalo svoje prepričanje in ga nosilo v sebi do zloma fašističnega nasilja?

3. III. 1953. Bilčovs. — Lepo vreme traja nepretrgoma dalje. Pred menoj se razporeja dolga rajda Karavank, ki jutraj vstaja le v konturah iz prosojne meglice, ki se dvigajo iz Roža, v popoldanskih urah pa se razrita pobočja in slemenata pretakajo v vseh odtenkih plave barve, dokler mogoče velikani ne utonejo v temi. To pa so le očarljivi pogledi iz tega kraja. Sam Bilčovs pa je prijazna vasica z nežno, v zemljo pogreznjeno cerkvice, ki tako čudovito dopolnjuje celotno sliko vasi.

Temačna gostilniška soba pri Miklavžu. — Sedim v kotu in ogledujem gostilniške goste okoli sebe. Štirje so: starejši je živahen kmetijski človek, srednji dolgin z ogromnimi rokami, najmlajšemu pa bi pri nas rekli „učenec v gospodarstvu“. Nenadoma vstane dolgoroki možak in pripelje najmlajšemu kompanjonu in igri, ki se je nekaj pregrešil v sveta pravila igre, tri take „oferce“, da je kar grmel v sobi. Kakšna bo le reakcija na to bombardiranje, me sedaj zanima. Pri nas na Kranjskem in še bolj na Štajerskem bi bil to gotovo razlog za krvav tepež. No, to je sedaj nekaj novega! Korošec je res mirna duša, to sem vedel. Tega pa mu vseeno ne bi prisodil, da je pripravljen za pouk v metanju teh podobice plačati tako ceno in da bo tako mirno prenesel takole birmanje. To so res drugačni ljudje kot pri nas in tudi taka dopovedovanja razumejo in sprejmejo.

5. III. 1953. Podravlje. — Večerni vlak me potegne na železniško postajo istega imena. Malo je obiskovalcev in večinoma so naseljeni v bližini Vrbskega jezera. Po končanem predavanju se v razgovoru razpletejo žalostne misli o odmiranju naše slovenske besede v teh krajih. Instinktivno čutim, kako se plečejo okoli naših pogovorov mrtvaške rože, ki stiskajo naše narodno telo. Mlad človek pa ne more ostati dolgo v okolju žalostnih perspektiv. Na uho narodov, pa tudi našega tolčejo danes drugačni glasovi o polnih pravicah za lasten svoboden razvoj, družbene sile rojevajo danes nove ideje, ki bodo prerodile svet, sile, katerim so tuje besede, ki jim pravimo raznarodovanje in pa nacionalno zatiranje. Preveč je bilo krvi in gorja, povzročene v imenu pretiranega naciona-

Dr. M. Pavšič:

Gor čez izaro...

lizma in kateremu smo tudi mi plačali tako hud krvni davek.

6. III. 1953. Radiše. — S kakšno neverjetno naglico se je v tem času pomikal čas. To je sedaj moj zadnji obisk koroškim vasem. Mlad fant, silno modrega obnašanja nas pričakuje na zadnji avtobusni postaji in nam v hitrem koraku kaže pot v svojo rojstno vas. Cesta se v širokih ovinkih spenja na gričevnato planoto in ji nato sledi po celem dolgem slemenu gričevja. Na visoki planoti s smrekovim gozdom v ozadju stoji dom našega spremljevalca in njegovega očeta. „Bog Vas primi“ naju pozdravi na hišnih vratih srednje velik, starejši možak bistrega in pronicavega pogleda. Že stopamo po širokem zaprtem hodniku v njegov dom. 20 let že obiskujem kmečke domove pri nas in noga mi sama najde poedine prostore v hiši, tu pa se kar ne morem znajti, ker imajo koroške hiše drugačne razporeditve kot naše. Že smo pri mizi in gostoljubna gospodinja nas krepča z vsemi dobrotami, kar jih premoreta kuhinja in shramba.

Čas pa beži in na pot moramo dalje proti Radišam, kjer je odrejeno mesto za naše predavanje. Vodiča sta se izmenjala, sedaj nas vodi starejši Pisjak. Pot se vzpenja v smrekov gozdček in možakar nas neprestano zapleta v zanimive pogovore. Kaj le tiči pod tem pokrivalom. V hribovitih in silno razprostrtih naseljih izgleda, da imajo ljudje časa poleg težkega dela še za posebna veselja. Ali jih ne izčrpa težko

telesno delo, kot je to navada pri kmetijskih ljudeh. Pri Pisjaku je brez dvoma nekaj skritega pod hrapavo in skorjasto zunanjo podobo. Kdaj le najde časa za pobiranje imen gozdovom, njivam, posekam, močvirjem in vsem ostalim predelom svoje vasi; znanje, ki se ni zbralo samo po domačih površinah. Čim nam pot odpre razgled v daljavo, že nas spremlja s svojim pripovedovanjem po oddaljenih vaseh in hribovih. Beseda se mu premakne iz krajevnih opisov v polpretekli čas in zgodovino. Iz katerega rokava stresa vse te dogodke in jih veže v dogodke preteklih dni. „Hvala Vam, oče Pisjak, za vse, kar ste nam povedali, pokrajina okrog Radiš pa nam bo ostala v spominu skupaj z Vašo osebo.“

Mojega dnevnika in popotnih premišljevanj bo sedaj tudi potrpežljivemu Korošču najbrž dovolj. Človek se na tem potovanju uči in bogati svoje znanje. Pravijo, da je človek potem ko doseže 40. leto, dolžan nekaj več kot v mladih letih, dolžan je učiti s svojimi izkušnjami tudi ostale ljudi okoli sebe. Kaj naj ob koncu povem koroškim živinorejcem sedaj, ko sem prehodil le precejšen kos njihove zemlje. Slovenski koroški kmeti gospodari podobno kot njegovi sosed preko Karavank. Pomanjkanje delovne sile ga sicer močnejše sili v mehanizacijo, kar pa se v živinoreji le malo pozna. Le-ta kaže na Koroškem še mnogo znakov močne zaostajlosti. Za kmetovalca, ki gospodari v živinoreji-

sko-naprednem okolju, je pa to precej velik greh; zanemarjenje tako važne panoge kmetijstva, kot je živinoreja, sigurno zmanjšuje gospodarsko moč kmetijskih obratov, ki so postavljeni z ostalimi in boljimi v ostro tekmo za svoj obstoj.

Avstrija je v živinorejskem pogledu zemlja, ki je svojo živinorejo postavila v službo intenzivnega mlekarstva in pa za izvoz plemenskih živali. Reja živali se v takih pokrajinah mora prilagoditi ne samo svojim potrebam, marveč tudi potrebam tržišča. To je razlog za močno razgibanost v trgovini v sivorjavih in simentalskih rejskih področjih. Vsa ostala pasemska področja — razen morda pincgavškega — so v tem pogledu manj živahna. Ali so tu koroški živinorejci na pravem potu. Odgovor na to vprašanje naj poišče vsak sam za sebe.

Na vlaku, 8. III. 1953. Vlak drsi skozi Rož zopet proti starodavnemu tunelu. Domov gre sedaj moja pot k družini in k mojemu delu. To je občutek, ki sem ga zadnja leta doživljal nešteto krat, saj sem prav v teh časih obredel skoro polovico sveta, občutek, ki je bil vedno doslej zgoščen v eni sami želji, čim hitreje stopiti zopet na domača in rodna tla. Danes pa se občutja lomijo med vročim hrepenenjem za domom in veliko željo, ohraniti to lepo deželo v najbolj skritem delu svojega srca in jo zopet kdaj znova doživeti s prijatelji in znanci, ki v njej živijo. Takrat pa se mi je sama porodila želja, napisati vsem, ki sem jih spoznal, tole kratko pisanje, za majhen spomin na visokošolske tedne in za to, da bomo še bolj trdno postali zvesti prijatelji.

Kmečko delovno ljudstvo! Prvi maj je tudi tvoj praznik!

Prvi maj je. Naplan je stopil mesec cvetja, mesec mlade rasti, mesec prebujenja, vse močnejšega prebujenja v naravi, pa tudi mesec tihih večerov, polnih mladostnih hrepenenj in načrtov vseh ljudi, ki jim življenje pomeni delo in delo življenje. Ali ne spadamo med te ljudi tudi mi, slovensko kmečko delovno ljudstvo na Koroškem, ki hočemo biti novi ljudje v novem času? Da! In zato se zavedajmo prvega maja, praznika milijonskih množic delavcev v tovarnah, na poljih, v obrtniških delavnicah, v gozdovih in v pisarnah, zavedajmo se naše moči, ki je edino v skupnosti delovnega ljudstva širrom sveta!

Bodimo novi ljudje, kovači, ki kujejo svojo bodočnost sami, na nakovalu zavesti, da nam bo le skupno delo prineslo zaželjene sadove blagostanja. Biti na svoji zemlji svoj gospod, je zlasti za delovnega kmeta prav tako kot za slehernega kmečkega delavca temeljni cilj današnjega časa. Tega cilja do pred nedavnim še nismo imeli, še nismo mogli imeti tako jasno pred očmi kot danes. Ukazovali so nam drugi, in kadar ukazujejo drugi, ne smeš in ne moreš tako, kot bi sam rad.

Seveda so tudi še danes taki, da bi nam radi ukazovali, kaj naj delamo in kako naj živimo, da bi bilo prav njim, ne pa našim

ljudem. Ukazovali bi radi, kaj in kako naj sejemo, da bi oni želi in če vidijo, da ne bodo uspehi, nam mešajo plevel med semena. To je dejstvo v naši vsakdanji borbi za obstoj, to velja za naše delo in naša gospodarska prizadevanja, to pa velja še bolj za naš narodni življenj v deželi in našo mladino, ki jo nestrpeži skušajo zastrupljati s plevelom raznarodovanja in oddvajanja od matičnega ljudstva. Zato preziramo nestrpeže, pa naj prihajajo med nas pod katerim koli plaščem, saj smo jih že prepoznali skoz in skoz.

Kot kmečko delovno ljudstvo vemo, da sta naša zemlja in naš narod eno. Negujmo sad, ki raste iz njiju! — Poglejmo na naša polja: Vsa smo jih obdelali skrbno in obsejali. Že so naše njive zelene in kmalu bodo prikukali na dan prvi klasi. Kmalu se bodo čez to morje klasja poigrali lahki vetrni valovi. To bo tista živa sumljajoča in šepetajoča pesem zorenja, ki odmeva že nešteta tisočletja delovnemu človeku na deželi. To bo pesem zoročega kruha tistim ljudem, ki se v trdem vsakdanjem življenju in delu borijo proti onim, ki jim hočejo za kruh odvzeti prav takrat, ko dozori. In kolikokrat so ga nam že odvzeli? Le spomnimo se nedavnih težkih časov, za katerimi nestrpeži v deželi žalujejo in si jih ponovno želijo nazaj.

Pesem zoročega kruha pa mora veljati le nam samim, nam mora biti nagrada za znoj in žulje, ki so se napravili v močnih dlaneh našega delovnega kmečkega ljudstva.

Kaj pomenijo tisti milijoni in milijoni klasov, ki se bodo v prihodnjih tednih prerivali iz zelenega skrivališča mladih bilk in silili sončnim žarkom nasproti, da jih bodo božali s svojo prijetno toploto in jim dali zoreti? Kaj pomeni to klasje, ki se v čudovitem mlinu narave polagoma presnavlja iz zemeljskih snovi s pomočjo toplih sončnih žarkov v zrela zrna, v belo moko, v naš poznejši kruh? Ali to ni ista čudovita narayna rast kot je rast naroda, rast vsega delovnega ljudstva? Da, tega se moramo zavedati in se zavedamo prav zdaj v pomladi, prav za 1. maj. Saj je danes res pomlad, velika razvojna pomlad delovnih ljudi v vsem svetu in tudi pri nas, pomlad delovnega ljudstva, ki ne utrudno gradi in kuje boljše dni tudi za naše kmečko ljudstvo!

Zato praznujmo tudi na deželi prvi maj skupno z delavci in nameščenci v tovarnah in mestih, skupno z ustvarjajočimi delovnimi množicami vsega sveta! Pesem zoročega kruha, ki raste iz zemlje in iz našega kmečkega dela je prav tako kot pesem kladiva — pesem prvega maja!

Blaž Singer:

Problemi pri mehanizaciji našega kmetijstva

(7. nadaljevanje)

Doslej smo precej po vrsti nanizali probleme pri mehanizaciji naših povprečnih kmetij, takih, ki imajo okoli 10 ha kmetijsko obdelane zemlje.

Ko to poglavje končujemo, se mi zdi potrebno, da ponovno poudarim, da sem načeljal vsa vprašanja iz gledališča zasebne mehanizacije. Govora je bilo samo o zasebnem nakupu strojev in naprav in sem navajal stroje in naprave, ki se v zasebnem nakupu izplačajo, kakor tudi nekatere take, pri katerih v zasebnem nakupu rentabilnost sicer ni dana, ki pa v odločilnih momentih, v času najhujše delovne stiske (n. pr. obračalnik-zgrabljalnik pri spravljanju sena, izkopalknik pri spravljanju krompirja) edino omogočijo pravočasno opravo dela in prihranek na produkcijskih vrednotah.

Z vsem doslej povedanim pa problemov pri mehanizaciji naših kmetij še zdaleka ni konec. Odprt nam je med drugim ostal v prvi vrsti problem naših večjih kmetij. Te imajo itak traktor, bi utegnili ta ali oni nepremišljeno pripomniti. Da, po večini ga imajo. Toda: Ali je s tem že vse rešeno? Poglejmo.

Kdaj je zasebni traktor upravičljiv?

Naj nihče ne bo nejevoljen, če že spet začnem s številkami. Toda te nam navadno več povedo, kakor pa ure govorjenja in strani pisanja.

Za primer na zgoraj postavljeno vprašanje vzemimo traktor, ki je na eni strani na trgu naj-

lažje dosegljiv in ki je na drugi strani že po nagli in preprosti oceni za naše kmetije (s 15 do 30 ha kmetijsko obdelane zemlje) najbolj pripraven. To je mali Steyr-traktor 80 s 15 PS.

Zaradi enostavnostnega računa zapišimo, da nas stane ta traktor 40.000 šil. (dejansko stane danes s kosilno prečko, z jermenico in hidravličnim dvigalom 44.615 šil.). V kmetijskem knjigovodstvu jemljemo njegovo življenjsko dobo z 8 leti, kar pomeni, da je po 8 letih računsko brez vsake vrednosti in da moramo letno odpisati na vrednosti 12% od nakupne cene. V traktor naloženi denar se mora pa tudi obrestovati, tako, kakor bi ga naložili v hranilnico, torej vsaj s 4 odstotki. Račun torej kaže:

nakupna cena: S 40.000.—
letni odpis:
1. za amortizacijo 12% — S 4.800.—
2. za obresti 4% — S 1.600 S 6.400.—

Od brutto-zneska, ki smo ga z delom traktorja na leto zaslužili, nam mora po odpisu za gorivo, popravila, davke in zavarovalnino ter po odpisu mezde za delo traktorista ostati še 6.400 šil. za amortizacijo in obrestovanje nakupa. Bolj praktično bi rekli, da moramo z zaslužkom 15 PS-traktorja letno poplačati vse stroške njegovega vzdrževanja, poleg tega pa nam mora ostati še zgornji znesek kot osnova za nakup novega traktorja, ko sedanjega ne bomo več mogli uporabljati.

Če uporabljamo traktor na kmetiji letno samo 400 ur, potem moramo za amortizacijo in obresti od ure dela odpisati šil. 16.—.

Ta znesek se zmanjšuje, čim več ur traktor na leto dela. Tako se po strokovnjaških raziskovanjih znesek letno zniža

pri 600 urah dela na	šil. 10.65
pri 800 urah dela na	šil. 7.95
pri 1000 urah dela na	šil. 6.45
pri 1200 urah dela na	šil. 5.40

Pri tem seveda ni vseeno, kaj s traktorjem v tem času delamo, kajti njegove zmogljivosti ne izkoristimo pri vseh delih enako. Torej: **Delo traktorja je najcenejši in najbolj rentabilno tam, kjer njegovo zmogljivost najbolj izkoristimo.**

Poglejmo, pri katerih opravilih zmogljivost traktorja najbolj izkoristimo. S 15 PS-traktorjem lahko nadomestimo:

pri obračanju strnišč	8 konj
pri navadnem oranju	7 konj
pri brananju s krožno brano	7 konj
pri jesenskem globokem oranju	6 konj
pri košnji in žetvi	5 konj
pri vožnji na cesti	5 konj
pri vožnji na polju	3 konje
pri valjanju	3 konje.

Iz prakse vemo, da opremimo traktor običajno s plugom, kosilno napravo ter priklopnim vozom, kar pomeni, da z njim orjemo, kosimo in vozimo. Če preračunamo ta opravila v delovne ure, potem bomo videli, da bi mali 15 PS-traktor s to opremo rentabilno izkoristili že le na kmetiji s 60 ha kmetijsko obdelane zemlje, ki ima od te površine 20 ha posejanih z ekopavnimi in 6 do 10 ha posejanih s strniščnimi krmnimi rastlinami.

Na tej kmetiji bi bilo treba letno preorati 66 ha — 3.300 konjskih del. ur obrniti strn 21.6 ha — 540 konjskih del. ur pokositi 54 ha — 380 konjskih del. ur Skupno 4.200 konjskih del. ur

Če upoštevamo, da bi traktor prevzel tudi del voženj, brananja, kultiviranja in izkopavanja krompirja, lahko postavimo, da bi traktor odvezel konjem na leto okroglo 5500 ur dela ali 40% (kajti izračunalo se je, da imajo na taki kmetiji konji letno okoli 13.200 ur dela).

Po preračunanju konjskih delovnih ur v traktorske delovne ure vidimo, da bi traktor na tej kmetiji in na leto kolikortoliko izkoristili 800 do 900 ur. Pri tem bi pa ostalo za konje še 7900 do 8100 ur, kar pomeni, da bi poleg racionalno izkoriščenega traktorja obstajala na kmetijah še potreba po treh konjih.

Na manjših kmetijah bi traktor s tako opremo izkoristili seveda primerno manj časa. Opravil bi lahko

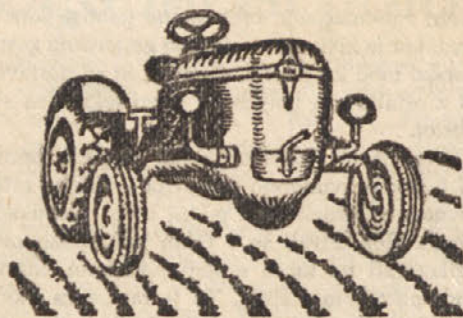
pri 40 ha kmet. obd. zemlje le še 650 ur,
pri 30 ha kmet. obd. zemlje le še 530 ur,
pri 20 ha kmet. obd. zemlje le še 385 ur,

kar pomeni, da bi šlo od njegovega zaslužka za delo na uro

pri 60 ha kmet. obd. zemlje okoli 7.10 šil.,
pri 40 ha kmet. obd. zemlje okoli 10.80 šil.,
pri 30 ha kmet. obd. zemlje okoli 14.20 šil.,
pri 20 ha kmet. obd. zemlje okoli 16.50 šil.

na račun amortizacije in obresti v traktor naloženega kapitala.

(Se nadaljuje.)

Obvestila NAPREDNIH GOSPODARJEV

Vse ob pravem času

Kadar potuješ z vlakom, moraš vedno priti ob pravem času, ker se ta ne ozira na komoditeto potnika. Če si ga zamudil, si izgubil na dragocenem času in morda še kaj več.

Naš kmetijski obrat je pravzaprav tesno povezan z velikanskim tekočim trakom narave, ki se neprestano pomika; prinaša dobrine in jih prav tako odnaša nedotaknjene, če ni bilo kmeta, da bi jih odvezel. Zgodi se največkrat — na žalost in na prepozno spoznanje kmeta —, da odnese dragocene snovi, ki so preračunane v dohodke kmetije izgubljene za vedno. Ta tekoči trak urejuje narava in predstavlja sledeči obtok snovi: Gnoj — zemlja — rastlina — žival in ponovno — gnoj — zemlja... Na videz enostavno. V resnici pa vse zelo komplicirano. Če je ome-

njen obtok snovi, potem je mišljeno stalno spreminjanje snovi iz ene oblike v drugo. Važno je, da odzame kmet snov pravilno oblikovano in da jo izkoristi. Le malo je še časa za opozorilo na moment, ki ga nudi narava prav sedaj spomladi. Velikanski tekoči trak je že priškrpjal ves obtežen z beljakovinami. Treba ga je razbremeniti. Kako? Vsi travniki in pašniki so že ozeleneli. Poraščeni so z mladimi travami in zeljmi. Pustimo živino vsak dan vsaj dve uri na pašo. Tam so beljakovine v najbolj lahko prebavljivi obliki. Hitro jih izkoristi, kjer so in bodi vesel, da so, ker jih imaš sedaj najcenejše. Kdor kupuje sedaj še beljakovinske koncentrate na trgu, ta se prav očitno baha, češ poglejte, koliko imam, da lahko kar razmetavam.

Če potujem po naši zemlji, ne bi mogel ravno reči, da je mnogo takih, ki krmijo sedaj bogato z beljakovinami, katere so kupili na trgu (oljne pogače, itd.) Dovolj pa je pojava, da živali po nepotrebnem stradajo beljakovin, vitaminov itd., da so še vedno samo natrpane s slamo, torej z težko prebavljivimi ogljikovimi hidrati, s celulozo (lesom). Beljakovine v naravnem tekočem traku pa se ob brezbriznosti gospodarja spreminjajo v težje prebavljive oblike. Rastline bodo postale lesene, takrat bo prišel zamudnik in sprivil, ter zopet krmil les svoji ubogi živali. Že zadnji dve številki „Obvestil“ sta opozarjali na to. Preberite jih in spremislite, da boš prav napravil.

Kmet. tehnik Feliks Smolnik.

Pridelovanje zelene koruze za krmo

Zelo čislana kot zeleno krmilo je v mnogih naših toplejših pa tudi hladnejših krajih zelena kuruza. Ona nam pač dá v kratkem času največ sočne gmote, ki prav dobro vpliva na proizvodnjo mleka.

Opozoriti vendar moram pri setvi koruze za zeleno krmo na napako, ki lahko znatno zmanjša pridelek v pogledu količine in kakovosti. Cestokrat namreč sejemo kuruza preredko.

Za obilen in gosto rastoč pridelek zelene koruze je treba posejati pri setvi na široko 250 kg koruznega semena, pri setvi v vrste (s sejalnimi strojem) pa 200 kg. Koruzno seme mora biti tako gosto sejano, da dobimo ob košnji takšno zeleno kuruza, ki je ob spodnjem delu stebela radi pomanjkanja svetlobe prav rumenkastobela, ker sicer postanejo stebela predebela. Goste setve koruze tudi prej dorastejo za zeleno krmiljenje nego redke.

Za svoj razvoj potrebuje zelena kuruza posebno obilno dušika, ki ga ji damo z gnojenjem z gnojnico, stranišnikom, hlevskim gnojem ali pri pomanjkanju teh z umetnim dušičnim gnojilom (nitramonkalom).

Kot temeljno gnojilo damo vendar kuruza za zeleno krmo najbolje nekaj hlevskega gnoja in na 1 ha površine še 400 kg superfosfata ter 200 kg kalijeve soli. Ostala dušična gnojila damo najbolje na list v več odmerkih. Ob gnojenju z gnojnico in stranišnikom si lahko prihranimo tudi uporabo kalijeve soli.

Da zeleno kuruza lahko delj časa krmimo in ne postane ona, ki pride bolj pozno za košnjo na vrsto, prezrela ali prestara, je dobro, da ne posejemo vse koruze naenkrat, da jo sejemo n. pr. v treh presledkih od 10. dni. Če posejemo del njive s koruso 5. maja, potem posejemo drugi del 15. maja, tretji del pa 25. maja. Ako imamo ali pa si lahko na-

bavimo več sort koruze, ki se različno hitro razvijajo, potem lahko posejemo s posameznimi sortami koruze vso njivo istočasno. Na vrsto za zeleno krmiljenje pride potem najprej ona sorta koruze, ki je najbolj zgodnja, potem ona, ki je počasneje rastoča, zadnja pa ona, ki najbolj počasi raste.

Za zeleno kuruza prednosti hibridnih sort ne pridejo sicer tako zelo do veljave kot za siliranje ali celo za zrnje, vendar pa bi lahko dosegli postopno dozorevanje za zeleno krmiljenje kuruze tudi lahko na ta način, da bi n. pr. posejali na določeni njivi prvi del s kako zgodnjo domačo sorto, drugi del s sorto Wisconsin 641 A, tretji del z Iowa 4316 in zadnji četrti del s sorto Indiana 419 A.

Zeleno kuruza moramo začeti kositi za pokladanje živini pred napravo cvetov in klaskov. Tedaj je zelena kuruza približno meter visoka, mehka in sončna ter vsebuje obilo sladkorja. Vsako nadaljnje odlašanje košnje in uporabo zelene koruze za zeleno krmiljenje bi bilo brezpomembno. Kar bi namreč zelena kuruza po tej rastni dobi v zgornjih, novo zrastlih delih pridobila na redilskih snoveh, bi pa zgubila na spodnjem delu stebela, ki bi vedno bolj zlesnelo.

Opozoriti moram vendar še, da zelena kuruza sicer močno žene na mleko, da pa vsebuje ona tako malo beljakovine, da ob samem pokladanju koruze (tudi 100 kg je krava na dan lahko požre) zamore dati krava dnevno do največ 9 litrov mleka. Čim bi bila mlečnost višja, bi tvorba mleka šla na račun mišičja, telesne teže in zdravja. Zato je bolj mlečnim kravam poleg zelene koruze pokladati tudi deteljo, lucerno ali grašico. Če bi pa ne imeli teh dodatnih beljakovinskih zelenih krmil, bi morali pač poleg zelene koruze pokladati še krepka krmila (oljne tropine, otrobi itd.), da bi ohranili mlečnost, težo in zdravje, dobrih molznic na primerni višini. Vernik.

Prvo oskrbovanje posajenega krompirja

Pretežno smo krompir še posadili. Po desetih do štirinajstih dneh ga branamo z lahki žičnimi branami, da zhraljamo zgornjo skorjasto plast zemlje in uničimo plevel, ki je že vkalil. Zato moramo branati v sončnem in suhem vremenu, da se plevel, ki ga z brano potegnemo na površje, takoj posuši. Z brananjem znižamo plast ornice nad semenskimi gomolji, zaradi česar se zemlja bolj ogreje in seme hitreje vzkali. Brane morajo imeti kratke zobe, da z njimi ne izvlečemo iz zemlje semenskih gomoljev. Najprimernejše so členkovite žičnate brane, ki rahljajo zemljo enakomerno, tako na grebenih kakor tudi v razorih med brazdami.

Čez nekaj dni (2 do 7) krompir prvič plitvo, na „slepo“, priorjemo, najbolje z vprežnim okopalnikom ali z ospalnikom. Po sedmih do desetih dneh krompir vnovič pobranamo, navadno takrat, ko začne kaliti. Tudi to pot moramo branati z lahki branami, da ne ranimo kalicev. S tem brananjem uničujemo plevel med redmi in na njih ter rahljamo ornico.

Kaj bomo delali...

... na polju

Nadležni plevel v naših jarih in ozimnih žitih: divjo gorjušico, njivsko redkev in divjo repico zatiramo sedaj uspešno s škropljenjem z raztopino, katero priredimo iz 400 l vode in 1 kg Dicopurja. Škropimo ob suhem vremenu, kateremu dan dva ne sme slediti dež. Uporabljamo kakršno koli škroplilnico. Proti osatu, divjemu maku, plavici, lobodi, njivski grašici in škrobetu damo k navedeni množini vode 1½ kg Dicopurja.

Kjer se nahajajo v žitih samo gnezdišča plevela, ta poškropimo posamič (najbolje z nahrbtno škroplilnico) z raztopino, katero (n. pr. za osat) pripravimo iz 10 l vode in 2 dlk Dicopurja. Proti plevelu vendar, proti kateremu hormonski preparati (Dicopur) ne morejo do živga, n. pr. njivski žebrot (Ackerholzzahn) in mrtvo koprivo pa škropimo s pripravkom Dilex gelb, ki je sicer še nekoliko učinkovitejši tudi proti vsemu drugemu plevelu, ki pa je, ker gre za inozemski preparat, znatno dražji. To škropivo vendar uporabljamo ob rosi ali zmerni vlažnosti, ne v dežju ali tik po njem.

Pri sajenju naših domačih srednjegodnih sort kuruze za zrnje (koroške rumene in koroške bele ter tirolske Kematener) skrbimo, da stoji na 1 m² površine po 7 rastlin ter naj bo oddaljenost rastlin v vrsti po 25 cm, vrste naj bodo 60 cm narazen.

Pri srednjepoznih sortah (Janetzki, Raninger, Loosdorfer in Weisser Marchfelder) pa naj stoji le po 6 rastlin na 1 m² in naj znaša medsebojna oddaljenost v vrsti po 30 cm. Pri poznorelih, predvsem siloznih, v prvi vrsti hibridnih sortah, pa naj bo oddaljenost v vrsti po 65 cm.

Na zgodaj posajenem krompirju zatiramo z osipanjem ali brananjem razni semenski plevel predno je ta že preveč viden. Tudi rogovilček (francozlo) zatiramo uspešno lahko na krompirjevih njivah z 300 kg apn. dušika na 1 ha. Apneni dušik moramo trositi, čim je francozla komaj zaznavna, a krompir še ni pokukal iz zemlje.

Pozneje gnezdišča rogovilčka lahko zatiramo v krompirju tudi z Dicopurjem. Pri tem pa ne smemo poškropiti tudi krompirjevih rastlin, ki so za Dicopur zelo občutljive.

... na travnikih

Na traviških ob pomanjkanju krme pasemo živino in s tem najučinkovitejše zatiramo razni plevel in gostimo rušo. Drugod vendar razvažamo ob oblačnem ali vlažnem vremenu na travnike z 2 kratno množino vode razredčeno s superfosfatom izpopolnjeno gnojnico.

... pri živini

Živino počasi privajamo na pašo in zeleno krmo, v koliko tega že nismo storili. Naši obdravski pašniki (logi) in tudi druga gozdna pašišča, predvsem ona, ki so mestoma vlažna in zarasla z jelšo, so redno okužena tudi z bolezensko kaljo krvomočnosti. Tuja, morebiti dokupljena, še ne več ali manj proti krvomočnosti imunizirana in včasih tudi domača, vsled nezadostnega zimskega krmiljenja oslabiljena živina, zbolijo pogosto na krvomočnosti. Obbolele živali dajmo takoj v topel hlev, jim izderimo klope (ki širijo bolezen!) in jih krmimo s finim senom, silažo ali repo oz. peso.

... v sadovnjaku

Če v sadovnjaku kako pozno posajeno drevo noče odgnati, mu ovijmo deblo s slamo ali obdamo z mahom, ki ga večkrat zmočimo. Pri posajenih drevescih odstranimo cvetne nastavke, ki mlado drevje zelo slabijo. Do „ledenih mož“ nam preti še vedno slana. Dobro je, če si pripravimo vejevja in listja, da bomo ob nevarnih jutrih napravili v sadovnjakih ognje in jih z dimom zavarovali pred večjo škodo.

Drevju z bogatim nastavkom cvetja pomagamo k boljši oploditvi in razvoju plodov z gnojnico, kateri dodamo nekoliko pepela ali kalijeve soli in superfosfata.

... v kmečkem gozdu

Izkopljemo jarke proti „velikemu rilčkarju“. V smrekovih gozdovih posekamo po potrebi zaradi zatiranja „lubadarja“ posamezna drevesa kot vabe za škodljivca. Enako storimo tudi v macesnih gozdovih.

Rdečica - kužno obolenje svinj

Ravno v prehodu v vroči letni čas se veča nevarnost za razna kužna obolenja domačih živali, predvsem svinj, in to radi spremembe v krmiljenju in manjše individualne odpornosti posameznega organizma. Potrebno se mi zdi poudariti, da svinje lahko obolijo ob vsakem letnem času, posebno rade pa v vročih dnevih poletja.

Rdečica je nalezljiva bolezen, ki jo povzroči *Bacillus rubeolae*, ki je sorazmerno zelo razširjen in ga najdemo v zemlji, vodi, pod ugodnimi pogoji sposobnega še mesece, celo leto razmnoževati. Infekcija se vrši s hrano in vodo, ki je okužena z izmetki obolelih, dalje s samimi izmetki in vodo okuženih, s krvjo, mesom in odpadki mesa obolelih svinj, ki so bile zaklane. Možna je tudi kontaktna infekcija (s dotikom) skozi kožo. V nekaterih krajih je to obolenje celo stationarno. Celo na sluznicah, tonsillah (Mandeln) in v črevih zdravih svinj najdemo tega vzročnika kot parazita, ki lahko postane pod gotovimi vplivi virulenten za manj odporne živali, ki se nahajajo v istem svinjaku. Do danes še ni popolnoma razjasnjeno, kako je mogoče, da vzročnik, ki živi zunaj in znotraj kot saprofit (neškodljiv) postane naenkrat patogen. Misli se, da tu igra bitno vlogo napačna reja, klimatske prilike, zmanjšana odpornost, poškodba črev z različnimi paraziti in povečana virulenca vzročnika.

Poznamo tri oblike poteka bolezni:

1. Akutni potek,
2. Kropivasti opah (Backsteinblattern),
3. Kronični potek.

Znaki akutnega poteka: Bolezen se začne s visoko vročino do 42° C, splošno omamljenostjo, izgubo apetita, delomična hromnost zadnjih nog, sluznice postanejo temnordeče. Drugi dan se pojavi rdečilo kože v obliki pest velikih peg na spodnjem delu trebuha, prsih, ušesih, na notranji strani stegen, ki se pa lahko razširi po celem telesu. Včasih celo pride do odmiranja kože. Ni pa nujno, da se izoblikujejo vsi ti simptomi. Če pride do

perakutnega smrtnega poteka brez rdečila, pogine žival že v 24 urah. Kropivasti opah poteka bolj milo. Po padcu vročine nastanejo na notranji strani stegen, križu, vratu in ramenih, pa tudi na drugih mestih trupla ostro omejene štirioglate ali romboidne temno do črno rdeče vzdigline, ki v 8 do 12 dneh izginejo. Pri težjih slučajih pride do odmiranja kože v obliki kožnih krast. Kropivasti opah sam kot tak lahko preide v kronični potek, bolj pogosto pa se le razvije v akutnega.

Kronični potek: V tem slučaju pride do trombotičnega vnetja srčnih zaklopnice s sekundarnim obolenjem ledvic, vnetja zglobov, odmiranje kože. Svinje shujšajo in pogosto ležijo na prsih. Edino zanesljivo sredstvo proti tej bolezni je zaščitno cepljenje, tkzv. simultano, s serumom in kulturo, to se pravi z oslabljenimi ali mrtvimi klicemi same rdečice. Zaščitno cepljenje se sme izvršiti samo pri popolnoma zdravih svinjah. Prašiči pod 3 mesece se ne cepijo, ker bi po cepljenju ne postali še imun. Breje svinje 14 dni pred in po oprasitvi, mastne svinje preko 200 kg, tkzv. „Kümmrerji“ se cepijo samo s serumom. Sam serum imunizira 10 do 14 dni, dočim zaščitno simultano (serum — kultura) imunizira povprečno 3 mesece, podaljša pa se lahko na 8 mesecev če v 14 do 21 dneh po simultanem cepimo se 1 cm³ kulture.

Pri obolelih svinjah se izvrši zdravilno cepljenje in to 8 do 10 cm³ seruma na 10 kg telesne teže. Seveda je ta cepitev povezana z večjimi stroški posebno tedaj, če oboli težka svinja. Zaradi tega je dobro, če pustimo cepiti svinje pravočasno.

Poleg cepljenja, je treba povečati odpornosti naših svinj s stalno prasto rejo, z možnostjo zavarovanja pred pekočim soncem ter nalivi, tudi surovo krmiljenje ter stalno snaženje in beljenje notranjosti svinjakov poveča odpornost.

Štud. vet. Šimi Janah.

KOLENDAR

Petek, 1. maj: Filip in Jakob ml.
Sobota, 2. maj: Atanazij
Nedelja, 3. maj: Aleks
Ponedeljek, 4. maj: Florijan
Torek, 5. maj: Irenej, škof.

SPOMINSKI DNEVI

1. 5. Mednarodni praznik dela — 1945 Jugoslovanska armada osvobodila Trst.
3. 5. 1524 Požar v Ljubljani je vpepelil Novi trg z deželno hišo in orožarno — 1881 Umril v Ljubljani pisatelj Josip Jurčič.
4. 5. 1927 Umril glasbenik in planinec Jakob Aljaž — 1945 Partizani zavzamejo gestapovsko taborišče Begunje in osvobodijo 685 političnih jetnikov.
5. 5. 1818 Rojen v Trieru v Renski Prusiji Karl Marx, začetnik znanstvenega socializma — 1945 Zbor partizanov na Smokuški planini pod Stolom pripravljajal za poslednji napad na Celovec, kamor so vkorakali 8. maja.

V Brdih pri Kotmari vesi

Pri p. d. Tomažiču v Brdih je nastala v družini pekoča praznina. Dobra žena in otroka so izgubili nad vse dobrega moža in očeta ter skrbnega gospodarja. Zavrata bolezen na žolodou je Tomažiču, ki je bil zaradi svojih vrlin in lepega značaja v vsej okolici priljubljen in spoštovan, premalo pretrgala nit življenja. Zaman je iskal pomoči v bolnišnici v Celovcu in je tudi v bolnišnici v 56. letu svojega življenja preminul. Mrtvega očeta so v soboto prepeljali na dom v Brdi, kjer so ga položili na mrtvaški oder.

S pokojnim Janezom Žagarjem je odšel od nas mož, kakršnih je le malo v naših vrstah. Žagar je bil sijajen človek, kremenit značaj in zlata duša. Kot kmet je bil sila preudaren in sposoben gospodar in je na svojem nepreobširnem posestvu vzorno kmetoval. Pokojni Tomažič je bil vsem sosedom najboljši sosed in v vsakem oziru postrežljiv. Kot narodnjak je bil vsem zgled, klen značaj, pristna gorenjska grča, saj je bil doma iz Gorenjske. Ta njegova narodna zavednost, čut za pravico in odpor proti krivici, mu je nakopala tudi sovražnike v vrstah narodnih odpadnikov in nestrpnih. Tudi njemu nacistično nasilje ni prizaneslo in tudi on je moral izpiti grenko kupo izseljeniškega pregnanstva do dna. Prisilno se je moral seznaniti z izseljeniškim taboriščem v Hagenbüchachu in na Hesselbergu. Izseljenci se ga spominjajo kot dobrega in zvestega sotrpina. Kot napreden gospodar je bil aktiven član Slovenske kmečke zveze in sodeloval je kot odbor-nih v domači zadrugi Hranilnici in posojilnici v Kotmari vesi. Povsod je pomagal in koristil, kjer je smatral za potrebno za dobrobit in napredek slovenskega ljudstva, zato so ga cenili in spoštovali prijatelji in sovražniki.

Zato ni čudno, da je prerano umrlega pokojnika minuli ponedeljek spremila na njegovi zadnji poti številna množica žalnih gostov. Domači pevski zbor mu je na domu in ob odprtem grobu zapel v slovo žalostinke. V imenu sotrpinov izseljencev se je od njega na grobu v izbranih besedah poslovil Janko Ogris, star. iz Bilčovsa. V svoji posmrtnici je Ogris orisal življenjsko pot nepozabnega pokojnika. Za Zvezo slovenskih izseljencev je predsednik Zveze, Vinko Gröb-lacher, položil na svežo gomilo lep venec. Bodi pokojnemu domača zemlja lahka, preostalim pa izrekamo naše odkrito sožalje. Najlepši spomin mu bomo ohranili na ta način, da bomo korakali po poti, ki jo je s svojim zgledom nakazal pokojni Janez Žagar sam.

Pismo iz Mežice:**3. maj - veličasten praznik koroških partizanov**

Doslej v slovenjegraškem okraju še ni bilo tako velikega praznovanja, kot bo „I. Koroški partizansko srečanje“.

Priprave so v polnem teku. Prebivalstvo Mežiške doline hoče dostojno sprejeti svoje goste iz vse Slovenije, zlasti pa z veseljem pričakuje Vas, koroške pevce, fante iz Ziljske doline, ki bodo prikazali „števhanje“, in vse ostale, ki so kakorkoli doprinašali v borbi proti našemu skupnemu sovražniku — hitlerjevski zveri.

Podali si bodo bratje in sestre roke, srečevali se bodo stari partizanski soborci, slovenska pesem bo zaorila. Prijateljske vezi se bodo poglobljale med nami Slovenci, manifestirali bomo prijateljstvo med narodi-sosedji, za dobro sožitje in mir v svetu.

Vrsta prireditev je že bila posvečena temu praznovanju. Mežico in Slovenj Gradec so obiskovali slovenski književniki, ki so brali svoja izbrana dela. Za hvale kulturni užitek jim je bilo ljudstvo zelo hvaležno. Književniki so počastili tudi grob Prežihovega Voranca v Kotljah. 24. t. m. je odšel na tridnevni pohod Koroški odred, ki šteje okrog 300 mož. V odredu so borci — partizani, ki so se borili v času narodno-osvobodilne vojne na koroških tleh. Ta od-

Po naši zemlji**Uspelo gostovanje škofiških igralcev v Žitari vesi**

Žitrajci in okoličani smo minulo nedeljo spet do zadnjega kotička napolnili dvorano v našem Prosvetnem domu, ki že leto dni pogosto služi svojemu kulturnemu namenu. Ljudi je bilo toliko, da mnogi niso več našli prostora in so se morali vrniti. Pa so nam tudi požrtvovalni igralci Slovenskega prosvetnega društva „Edinost“ v Škofičah podarili s svojim obiskom izredno lep in pester užitek z uprizoritvijo igre „Začarani ženini“. S svojim dobro podanim nastopom in doživetim igranjem so nas vse navdušili in nam nudili dragoceno in prijetno razvedrilo. Reči moramo, da so igrali brezhibno in čeprav je ena izmed vodilnih igralk zbolela in jo je morala v kratkem času nadomestiti druga, so vsi svoje vloge izbornorešili. Mogočen in spontan aplavz je vse igralce nagradil za lepi dar.

Loga ves

V zadnji številki „Slovenskega vestnika“ smo pod rubriko „Prosvetni vestnik“ brali o mladinskem pevskem tekmovanju v Beljaku in o uspehu, ki ga je dosegel naš mladi pevski zbor.

Gotovo bo zanimivo nekoliko več zvedeti o našem pevskem zboru. Kako živijo, kaj delajo in kako se gibljejo in zabavajo naši nadebudni pevci hočemo nekoliko povedati in še to, kako smo pevski zbor ustanovili in s kakšnimi težkočami smo začeli naše delo.

Šele v jeseni, oktobra lanskega leta, se nas je zbralo osem fantov in začeli smo z vajami. V začetku sploh nismo imeli nobenih not in

Zelo posrečene vložke so podali še pevci in tamburaši in mehki glasovi slovenske pesmi in glasbe, ko so zadoneli po dvorani, so prav tako vse občinstvo navdušili, prav posebno je vse zadržila Slavka Miškulinova. Pevovodja Nolti je lahko ponosen na svoj uspeh. Amaterski ansambel in pevski zbor je prikazal velike možnosti za nadaljnji razvoj.

Po prireditvi so se hvaležni in zadovoljni Žitariji še dalje časa zadržali v družbi dragih gostov, kjer se je kaj knalu razvila prijetna in nepriljubna družabnost in so se lahko med seboj pogloblje spoznali. Čeprav je bilo isto nedeljo v okolici več drugih prireditev je zelo razveseljav pojav, da se je prireditve v Prosvetnem domu udeležilo toliko občinstva.

vadili smo se samo po posluhu. Šele potem nam je Slovenska prosvetna zveza oskrbela potrebni notni material. Kakor pri vsaki stvari je bil začetek težak, ker smo bili vsi začetniki, toda veselje do dovršenega petja in ljubezen do naše slovenske pesmi nam je pomagalo premostiti začetne težkoče. Vedno več fantov je vstopalo v zbor, zbor je postajal gostejši, prvi uspehi so dvignili veselje do truda in napredka. Nobena pot k vajam ni bila predolga, še tako naporno delo ob dnevnem času nobenega ni oviralo, da bi bil kdaj izostal od pevskega vaja. Naš mladinski zbor se je razvil v tovarstvo v pravem pomenu besede, težave posameznika so bile skrb celotnega zbora. V našem zboru se

Iz gospodarskega življenja v Št. Vidu

Letošnjo pomlad je sneg na prisojnih legah kmalu skopnel, zemlja je bila hitro suha, zato so šli tudi naši kmetje zgodaj s plugom na polje. Ozimno žito je zaradi nepredebele snežne odeje dobro prezimilo in se do sedaj nadvprečno dobro razvija. Ker so bile noči še mrzle, so se kmetje bal, da bo mraz in veter posevke razredčil. Razvoj je zares v začetku nekoliko zaostajal, vendar si je ozimno žito, ko je nastopilo prikladnejše vreme, dobro opomoglo. Nezamrznjena zemlja pod tanko snežno odejo je škodovala nekaterim krmskim rastlinam. Lucerna in nokota je postala nekako redka in se razredčane rastline bolj slabo razvijajo. Lucerna izgleda nekako rumenkasta in ne kaže prave rasti. Italijanska ljulka, ki jo sejejo naši kmetje kot primesek travini, je skoraj popolnoma izginila in vidimo samo plesnive segnite ostanke. Pridelek krme na njivah torej ne kaže preveč dobro.

Zanimivanje za napravo silosov je pri nas precejšno, razmernoma veliko kmetov se je prijavilo v ta namen. Žal pa je tudi pri nas postalo trdo za denar in jih bodo mogli zgraditi samo najnaprednejši kmetje.

Sadna letina je bila lani le v posameznih

krajih za silo ugodna. Letos pa kaže cvet dobro letino in upamo, da bo tudi cena sadju primerna. Na trgu v Železni Kapli moremo še sedaj v pomladi prodati jabolka samo po 2 šilinga za kilogram, dočim smo jih mogli lani v istem času prodajati po 4 šilinge. Vse kaže, da bo potrebno posvetiti sadjarstvu več pažnje, da bomo zboljšali kakovost in dvignili proizvodnjo.

Mimogrede omenimo, da je lansko zimo hodil v naši okolici nek agent drevesnice na Semeringu. Krasne slike lepega sadja je kazal in spretno ponujal v nakup drevesca. Marsikaterega je pregovoril, da je kupil navidezno lepo sadno vrsto. Gospodar je podpisal naročilnico in je moral polovico kupne cene takoj plačati, ostalo polovico pa ob sprejemu drevesca. Toda kakšno je bilo razočaranje. Drevesce je stalo 23 šilingov in sicer nizke vrste, višina debla je znašala le 1,20 do 1,40 metra, ob koreninah komaj palec debela. Šele, ko so kmetje drevesca sadili, so se zavedli, da so prenikza, ker kako bo hoditi sključen pod nizkim drevesom in kako bo kositi travo pod nizkimi drevesi. Zajec bo lahko uničil veje v kroni, ker pač ni mogoče vsega nasada zavarovati. Toda prišlo je še hujše razočaranje. Nežna drevesca niso in niso

Oddaje Slovenske prosvetne zveze v celovškem radiu

V torek, dne 5. maja 1953, od 18.30 do 19.30 ure
„Pomlad v slovenski pesmi in besedi“,
v soboto, dne 9. maja 1953, od 18.30 do 19.30 ure za obletnico rojstva Ivana Cankarja
„Hlapec Jernej in njegova pravica“.

je zgradilo vzorno tovarstvo, ki ne pozna razcepljenosti.

Z veseljem smo sprejeli nepričakovano vabilo na mladinsko pevsko tekmovanje v Beljak. Na prireditve smo se podali s precejšnjo tremo, kajti ta nastop je bil za nas prva velika preizkušnja. Ravno zaradi tega je bil uspeh, ki smo ga dosegli, za nas vse prijetno presenečenje.

Hvaležni smo tudi nekaterim starejšim tovarišem, ki so nam dajali vzpodbudo in nam mladim pevcevm pomagali iz začetnih težav.

Prepričani smo, da se bo naš zbor še nadalje dobro razvijal in napredoval in gojil ljubezen do slovenske pesmi, kakor so ljubili in spoštovali pesem naši očetje in matere in naši davni predniki.

Zahvala

Iskreno se zahvalujemo vsem, ki so nam ob prezgodnji smrti drage žene in naše nad vse ljubljene matere

Cecilije Primož

p. d. Rumpoltnje v Št. Ilju

izrazili svoje sožalje in za številno spremstvo od blizu in daleč na njeni zadnji poti.

Zahvala tudi vsem, ki so darovali vence, med temi posebej Zvezi slovenskih žena.

Št. Ilj ob Dravi, 28. aprila 1953.

Zalujoča družina

hotela zeleneti in so se v teku leta povečini posušila. Le nekoliko izjem je bilo. Drevesca iz bližnje domače drevesnice so se vendar povsod dobro oprijela, celo v suhih legah. Bržkone so doživeli tudi v drugih krajih slabe izkušnje oni gospodarji, ki so se dali pregovoriti po agentu navedene drevesnice. Velika nevarnost za ta drevesca je vsekakor podnebeje, ki jim v naših krajih ne odgovarja in zato ne morejo uspevati.

Razveseljivo je tudi dejstvo, da se naši kmetje v precejšnji meri poslužujejo umetnih gnojil kljub temu, da so se podražila. Ob koncu zime smo povsod lahko opazovali s fosfatnimi gnojili potrošene njive že po snežni odeji. Pravilno pa bi bilo ozimnemu žitu dati fosfatna gnojila že ob setvi pred oranjem.

Kljub nepovoljni krmski letini, ki je bilo preteklo leto, naši živini ni bilo treba stradati. V izdatni meri so si gospodarji opomogli s tem, da so po ječmenu in rži sejali krmne rastline in tako zboljšali zalogo krme. Kupovali pa so tudi močna krmila, deloma otrobe in naprednejši gospodarji tudi rapsve tropine. Rapsve tropine je živina takoj v začetku rada žrla. Nakup močnih krmil se je dobro obnesel, živina je ostala primerno rejena. Krave pa so še posebno dajale več mleka in mlade živali so se lepo razvijale. V bodoče si hočejo napredni gospodarji zboljšati krmno podlago z napravo silaz in pomnoženo setvijo lucerne, gnojenjem travnikov in drugimi ukrepi.

Naši kmetje so doslej po večini sadili krompir „Ackersegen“. Ta krompir pa je zelo pozna vrsta in je posebno lani zelo pozno dozorel ter je dal pemovec (Böhmer Allerfrüheste) veliko večji pridelek in je bolj rano dozorel. Zaradi tega je nastalo za pemovec večje zanimanje in gojci semenskega krompirja pemovca so oblegani od kupcev.

V letošnji zimi se je Slovenska kmečka zveza tudi pri nas potrudila za gospodarsko prosveto in nam priredila kmetijski visokoškolski teden. Sicer je bil čas nekoliko neprimeren, ker ugodni snežni pogoji so omogočili, da so mogli kmetje voziti les in gnoj in morda je bila organizacija za udeležbo nekoliko pomanjkljiva, ker bi bilo želeto, da bi bila ob tako važnih in koristnih predavanjih večja udeležba. Vzrok pa je bila tudi poparjenost volivcev Krščanske demokratske stranke. Uspeh prizadevanj Slovenske kmečke zveze z večkratnimi predavanji in sestanki je v naših krajih viden. Uspehe lahko opazujemo na poljih, v sadovnjakih in hlevih. Naši kmetje znanje, ki ga jim posreduje Slovenska kmečka zveza, praktično izkoriščajo.

ing. M. P.

ZA GOSPODINJO IN DOM

Kuhaj vedno z razumom

Razumno kuhati se pravi, pravilno preračunati količino hrane glede na številno družinski članov, znati sestavljati in izmenjati jedilnik, in kar je zelo važno, z majhnimi sredstvi zadovoljiti zahteve in potrebe organizma.

Vse to se pogoji, ki jih lahko dosežemo, če poznamo vrednost posameznih živil, če vemo, v katerem letnem času je ena stvar primernejša in boljša od druge, če vemo, na koliko načinov jo lahko pripravimo, da ni enolična, in dobra kuharica mora vedeti, koliko živil naj vzame za eno osebo. Poleg tega mora uporabljati in razvijati svoje čute. Ni vseeno, kakšna je hrana na zunaj. Dunajski zreski na primer so dosti lepši, če jih povajamo v drobčkane drobtine in rumeno ocvremo. Kuhanje, pečenje in cvrenje zahtevajo tudi občutljivo uho. Po zvoku takoj spoznamo, če juha premočno vre. Če ima gospodinja dobro razvit voh, bo zlahka ločila nepokvarjeno hrano od pokvarjene in bo po vonju spoznala, ali hrana tako diši, kakor je zanj potrebno. Vsaka hrana, ki jo pripravljamo, ima tudi značilen okus, ki ga mora gospodinja poznati. Tudi peti čut, tip, mora žena v kuhinji močno razviti, da bo vedela, če je testo dovolj mehko.

Kuharica mora poznati tudi želje in potrebe članov svoje družine, posebno še, če je kdo bolan. Teda je še celo važno, da nudi s pripravljeno hrano dovolj snovi, ki jih organizem potrebuje. Znano je, da s hrano, ki vsebuje beljakovine, mast, škrob in sladkor (ogljikove hidrate), sol, vodo, vitamine in minerale, nadomešča izrabljene energije našega telesa.

Beljakovine najdemo v večjih količinah v mesu, jajcih, mleku, siru, sočivju, gobah in nekoliko manj v zelenjavi. Izračunali so, da potrebuje človek na dan 50 do 70 gramov beljakovin, t. j. približno gram na kilogram svoje teže.

Drugo naše važno hranivo je mast. Tudi te potrebuje človek na dan 1 gram na kg svoje teže.

Nobene hranljive snovi ne prebavi naš organizem tako hitro kot ogljikove hidrate. Saj večkrat slišimo, da gre sladkor naravnost v kri. Sladkor in škrob imamo v mleku, siru, moki, krompirju, sočivju, sadju in človek jih potrebuje na kg svoje teže 7 gramov na dan.

Odrasel človek potrebuje dnevno tudi 30 gramov soli. Posebno važne so rudninske soli, ki so v mesu, mleku in zelenjavi.

Za pravilen razvoj našega telesa so potrebni tudi vitamini, ki jih je največ v presni zelenjavi

in sadju. V naši prehrani je zelo važna voda, saj je v telesu okrog 65 odstotkov in je izloča človek približno dva litra na dan. To izgubo moramo s hrano nadomestiti.

Iz vsega tega vidimo, da najdemo za telo potrebne snovi v raznih živilih in da moramo zato tudi vsakdanjo hrano pripravljati tako, da dobimo vsega v zadostni meri. To je še posebej važno, kadar pripravljamo hrano otrokom. Pri tem delu smo velikokrat preveč enolični. Otroka moramo že zgodaj navaditi na mešano hrano, kajti pomanjkanje ene ali druge snovi organizem kmalu občuti in se to pokaže v tej ali oni bolj ali manj hudi obliki.

Odrasel človek potrebuje na dan kilo in pol do dva kilograma mešane hrane, medtem ko je treba rastlinske približno pol kilograma več. Hrana uživamo počasi, v miru. Pomešajmo jo s slino, dobro izgrizimo in prežvečimo, da olajšamo delo prebavilom. Če tega ne storimo, nastopijo lahko hude prebavne motnje. Zelo važna je tudi temperatura hrane. Hrana, ki ima več kot 50°C, ni zdrava, tako tudi ne tista, ki ima manj kot 7°C. Ledenomrzle pijače in sladoleđ uživamo zelo počasi, v malih požirkih, da se medtem nekoliko ogrejejo, telo pa se tako počasi in bolj ohladi.

Kako preračunamo živila na eno osebo? Mesa vzamemo povprečno 15 dkg, moke, kadar delamo cmoke ali buhte, potrebujemo na osebo 10 dkg, riža vzamemo za prilogo ali mlečnega 10 dkg, za zakuho pa 1 žlico; to velja tudi za drobo, kašo in ješprenj; krompirja vzamemo pol kg; zelja, ohrovtu 15 dkg, medtem ko mora biti korenja in kolerabe vsaj 20 dkg. Za juho računamo 2 dcl, za omaho pa 1 dcl vode.

Uporaba lesnega pepela

Posebno v kmečkih gospodinjstvih imamo opravka z lesnim pepelom, ki ga lahko na več načinov uporabimo.

Pridelovanje luga iz lesnega pepela

Lesni pepel damo v škafo in ga polijemo z vrelo vodo. Nato ga pokrijemo s krpo in pustimo da 24 ur stoji. Po tem času odcedimo lug, ki ga sledeče uporabljamo:

1. Razredčen za namakanje belega perila. Lug mora biti mlačen. Napačno pa je uporabljati lug iz lesnega pepela za kuhanje

Kuharski recepti

Ruska juha

Potrebuješ 30 dkg graha, 10 dkg ješprenja, 5 dkg slanice, opečen kruh, mast, moko in čebulo.

Grah skuhaj v slani vodi z borovjevim listom, ješprenj kuhaj posebej. Slanino zreži na male kocke, deni jih v kozico na štedilnik. Ko postanejo prozorne, dodaj žlico masti, žlico moke in čebule. Ko zarumeni, prideni strok strtega česna in zalij z juho. Ko prežganje prevre, prideni pretlačeni grah in ješprenj. Juho serviraj z opečenim kruhom.

Cevapčiči

Potrebuješ 1 kg govejega stegna, čebulo in mast.

Meso zmelji, malo posoli, prideni malo strte čebule. To z rokami prav dobro zgneti in oblikuj za prst debele in toliko dolge svaljke. Peci jih v plitvi ponvi na malo masti, kakor se pečejo zrezki. Pečene devaj v kozico in pokrij. Ko so vsi pečeni, zarumeni v masti na koleščke zrezano čebulo. Čevapčiče zloži na krožnik, potrosi z zarumenelo čebulo in daj s solato na mizo.

Medene rezine

Potrebuješ 1/2 kg moke, pecilni prašek, 20 dkg medu, 1/8 l mleka, 7 dkg orehov, dišave, sladkor.

Moko s pecilnim praškom presej, prideni sladkor in med, prilij mleko, odišavi s cimetom in limonovo lupinico ter prideni 7 dkg zdrobljenih orehovih jedrc. Vse to dobro razmešaj, zgneti v testo, deni zmes v pomazano pekačo, pomazi z jajcem in potrosi z drobno zrezanimi orehovimi jedrci. Peci v zmerno topli pečici

perila. Skozi tak ukrep bi postalo perilo sivkasto, ki bi zelo težko postalo zopet belo.

2. Za čiščenje lesnih tal. Na vsak način se morajo tla pred čiščenjem z lugom pobrisati s čisto vodo, ker se sicer lug v suha tla zaje in postanejo tla zaradi tega s časom siva. Vroč lug iz lesnega pepela se nikdar ne sme uporabljati, ker bi se zajedla umazano siva barva v tla.

Suh lesni pepel

Presejan lesni pepel uporabljamo za čiščenje rjastih jedilnih priborov in rjastih štedilnikov. Nikdar pa se smemo z lesnim pepelom čistiti rje proste pribore ali pokromane dele štedilnika. Takšne najbolje očistimo z vročo vodo, jih posušimo in poliramo z volneno krpo.

V kurjem hlevu posujemo lesni pepel po kurniku in po gnezdlah pod seno. S tem uničimo ves mrčes, ki se na teh mestih zadržuje.

Tudi v pesek, kjer se kure kopajo, nasujemo lesni pepel. Prah se vrine v dihalne organe mrčesa, ki na tak način pogine.

Če hočemo uničiti v vrtu mravlje in zemljiske bolhe, potrosimo med sadike lesni pepel. Paziti moramo, da pri tem ne posujemo sadik, ker je lesni pepel za njih prehud.

Kaj moramo vedeti o obleki

Obleka varuje naše telo pred toplotnimi spremembami, pred vročino, mrazom, dežjem, snegom in pred zunanji poškodbami, obenem pa daje človeku prijetnejšo zunanost.

Med obleko in telesom je plast zraka. Ker je zrak slab prevodnik toplote, telo ne občuti tako močno toplotnih sprememb. Perilo in obleka se morata ravnati po podnebnju in delu, letnem času in vremenu, pa tudi po spolu, starosti in delu, ki ga opravljamo.

Svetle tkanine sprejemajo manj toplote in jo hitreje oddajajo. Temnejše vpijajo več sončnih žarkov in toplote ter jih tudi dalj časa zadržujejo. Zato so prve primerne za poletje in tople sončne dni, druge za zimo in slabo vreme.

Poleti nosimo bombažne, svilenе in platnene obleke, ker so te tkanine dobri prevodniki toplote, so lahke, trpežne in se dobro perejo.

Pozimi nosimo volnene obleke, ker je volna slab prevodnik toplote. Proti mokroti najbolj ščitijo rahlo tkane volnene obleke, ki vlago počasi sprejemajo in oddajajo ter telesu ne jemljejo preveč toplote. Volna je elastična in zato leži rahlo na koži, dobro vsrkava znoj, je lahka in se ne mečka.

Slaba lastnost volnene obleke pa je njena občutljivost pri pranju. Se težko čisti, zato je za delo manj primerna. Hitro se navzame tujih duhov (po kuhji, hlevu). Draži kožo, če jo nosimo na golo. V njej se rad naseli molj.

Poznamo različne volnene tkanine: sukno, kamgarn, fresko, hubertus, loden itd.

Gumirane tkanine niso zdrave, ker ne propuščajo zraka, zato jih nosimo le v dežju in jih ogrinjamo preko druge obleke. Isto velja za obleke iz usnja in drugih nepropustnih snovi.

Obleka mora biti ukrojena, da ne ovira telesnih organov, kroženja krvi in nas ne moti pri delu. Zelo nezdravi so vsi stezniki, pasovi, podveze nogavice in podobno.

Prelahka obleka vzbuja občutek neugodja in

telesa ne ogreva dovolj. Pretopla ni zdrava, ker se človek v njej poti in pomehkuži.

Delavniška obleka naj bo trpežna iz pralnega blaga. Gledati moramo, da smo tudi pri delu čisti in snažno oblečeni. Pri delu si zavarujemo obleko s predpasnikom. Pri nabavi glejmo predvsem na kvaliteto blaga in namen obleke. Z obleko ravnjamo pazljivo, vsako poškodbo takoj popravimo. Vsakomur je potrebno toliko obleke, da ustreza zahtevam higiene.

Tudi o prehrani je treba vedeti nekaj najbolj osnovnih resnic, ki ob izpolnjevanju vodijo k zdravju. Predvsem — zdrava hrana je predpogoj za življenje in delo! S hrano namreč dobivamo potrebno silo, ki jo rabimo za zdrav razvoj in življenje našega telesa in za delo.

Pri pripravljanju hrane je treba skrbeti, da bo prirejena čisto in da ne bo izvor morebitnih okužitev. Predvsem je važna vsa pažnja pri uživanju hrane, ki jo uporabljamo neprekuhanu, presno. To je sadje in zelenjava, ki sta posebno na podeželju, kjer zalivamo vrtove in njive z gnojnicami in odpadki iz stranišč, lahko nevaren nosilec raznih okužitev, v prvi vrsti s tifusom in grižo. Sadež je treba pred uživanjem dobro oprati pod tekočo vodo, isto velja za zelenjavo, ki jo uživamo neprekuhanu.

Naše gospodinjje imajo navado, da na trgu otipavajo hrani, posebno pa sadje, zelenjavo, meso in podobno. Odvadimo se te škodljive navade! Nikoli ne moremo reči, da imamo dovolj čiste roke, da ne nosimo na njih raznih kužnih kali.

3/4 ure. Pečeno potrosi z vanilijevim sladkorjem in ko se ohladi, zreži na poševne rezine.

Pomarančna pijača

Potrebuješ 15 dkg sladkorja, tri pomaranče, liter belega vina.

Polij sladkor z 1/8 l vode in kuhaj toliko časa, da se očisti. Pomaranče olup, jim odstrani pečke ter zreži na koleščke. Polovico pomaranče tanko olup, lupino zreži. Deni narezane pomaranče v kuhan sladkor in pusti stati pol ure. Na lupinice nalij tople vode. Tudi to pusti stati kakih 10 minut. Nato odlij vodo z olupkov k pomarančam. Ko so se pomaranče namakale kake pol ure v sladkorju, jih odstrani in uporabi za kompot. K sladkorju pa prilij vina, če imaš, lahko tudi malo šampanjca. Pijača je gotova.

Praktični nasveti

Kadar pečemo klobase, jih prej pomočimo v krop in tako ne bodo razpokale.

Zmrznjenega krompirja ne smemo zavreči. Olupi krompir ter ga daj v lonec brez vode. Pristavi na ogenj ter lonec pokrij tako, da ne bo para uhajala. Krompir se bo skuhal v lastni sopari in bo imel okus kot nov.

Testo pri cvrenju vsrka manj masti, če testu pridenemo nekoliko ruma ali drugega alkohola.

Kvas preizkusimo, če vržemo košček v kozarec vrele vode. Če plava na površju, je še uporaben. Učinek kvasa povečamo, če ga pred uporabo damo v mlačno mleko, kateremu smo dodali košček sladkorja.

Kvas ostane dolgo časa svež, če ga dobro stlačimo v kozarec, katerega potem povežemo na krožnik, v katerem je sveža voda. Voda je treba od časa do časa menjati.

Stare neuporabne jopice in nogavice razderemo in uporabimo kratke in dolge niti za napolnitev blazin na stolih in klopeh. Kurja peresa se namreč sprimejo skupaj in dragocena gosja peresa uporabimo za napolnitev posteljnih blazin.

Suhe koščice češpelj in sliv uporabimo napolnjene v žakelje, ki ga skupaj sešijemo, segrejemo na peči ali štedilniku, namesto termoforja. Obdržijo toploto do jutraj in so mnogo lažje kot opeka, ki se tudi v to svrhu uporablja.

Negujmo kožo z deževnico

Parna kopel, napravljena iz deževnice, odpre in očisti vse pore in pospešuje kroženje krvi.

Za mastno kožo vzamemo kozarec deževnice in jo pomešamo s sokom ene limone. S tanko tkanino ali vato si to tekočino namažemo na obraz in pustimo, da se posuši. Čez eno uro si obraz umijemo zopet z deževnico.

Suhu kožo vsak večer očistimo z zmesjo ene žlice deževnice, 1 žlice svežega surovega mleka in 1 žlice kumarčne vode.

Ovelo kožo osvežimo, če v tri četrt litra deževnice kuhamo pest na drobno zrezanih ajbiševih (slezovih) korenin tako dolgo, da ostane le četrt litra tekočine. Ko se malo ohladi, primešamo še žlico medu in žlico škroba in oboje dobro premešamo. S to zmesjo namažemo obraz, čez pol ure ga umijemo z deževno vodo.

Normalno kožo negujemo z deževnico, v kateri smo namakali vrečico finih pšeničnih otrobov približno eno uro. Tekočino precedimo skozi gosto krpo. Na krožnik vlijemo nekoliko te vode in ji primešamo še 2 kaplji benzola. S to zmesjo si namočimo obraz, predno gremo spat.

ZDRAVSTVENI KOTIČEK

Hrana in zdravje

Otrokom dajemo le prekuhanu mleko, kajti težko je brez strokovnega živinozdravniškega pregleda spoznati, če je krava, ki od nje dobivamo mleko, zdrava. Po mleku se poleg drugih boleznih prenaša predvsem tuberkuloza, kajti njeni povzročitelji pridejo pri jetični kravi tudi v mleko. Z mlekom lahko prenesemo tudi kužne kali tifusa in griže. Če si namreč ljudje, ki imajo z mlekom opravka, ne umivajo po vsaki uporabi stranišča rok, če so morebiti med njimi bacilonosci, se kaj rado zgodi, da pridejo kužne kali teh dveh bolezni v mleko in se okužitev širi naprej. Zaradi tega je predpisano, da morajo biti pregledane vse osebe, ki imajo po mlekarah opravka z mlekom, če morda ne bolehalo na tifusu ali če morda niso bacilonosci. Vse te kužne kali uničimo samo tedaj, če mleko prevremo.

Hrana naj bo preprosta, toda po možnosti mešana in različna po svoji sestavi. Važno je, da uživamo posebno v poletnih mesecih mnogo sadja in zelenjave, kajti v njej dobimo za živ-

ljenje potrebne vitamine, rudnine in druge sestavine. Preveč mastna, preveč enovrstna in s premočnimi začimbami prirejena hrana je škodljiva. Zapomnimo si, da je zmernost v hrani — zdravje! Večerja naj bo vsaj dve uri pred počitkom, ker ni dobro legati takoj po jedi spat!

Kadar gnojimo vrtove in njive z odpadki iz stranišč, je nujno potrebno, te odpadke prej razkužiti z apnenim prahom.

Alkohol za obstoj človeškega življenja ni neobhodno potreben. Predvsem seveda ne uživanje v velikih količinah! Posebno pa varujmo pred njimi otroke! Isto velja za razna mamila, tobak, kavo, čaj itd.

Zavedajmo se, da ni vsaka voda primerna za pitje! Tudi pitna voda je lahko nevaren vir okužitev, posebno s trebušnim tifusom in grižo. Ne pijmo sumljive vode, o kateri ne vemo zanesljivo, da je zdrava! Kjer je voda kakor koli onesnažena, jo uživamo le prekuhanu! Pred in med jedjo ni priporočljivo piti vode. Prav tako ne pijmo vode na sadje in zelenjavo!

Udeleženci Prvega koroškega partizanskega srečanja v Mežici!

Za proslavo 10. obletnice ustanovitve I. koroškega bataljona, ki bo pod naslovom „Prvo koroško partizansko srečanje“ v nedeljo, dne 3. maja, dosegla svoj vrhunec, objavljamo

SLAVNOSTNI PROGRAM

- začetek ob 9. uri:
1. Otvoritev — Himna
 2. Govor
 3. Učakar; „Partizanka“. Igrajo združene godbe Mežiške doline
 4. Zupančič: „Duma“. Izvajajo dijaki ravenske gimnazije
 5. Nastop združenih pevskih zborov Mežiške doline
 6. Nastop koroških pevcev iz zamejstva
 7. Pahor: „Slovenski kmet“. Igrajo združene godbe Mežiške doline

popoldne ob 14. uri: „Stehvanje“. Izvajajo Ziljani.

Nato nastopijo folklorne, pevске, godbene in druge kulturno-prosvetne skupine slovenjegraškega in drugih okrajev.

Razen tega bodo v nedeljo, 3. maja, še odprte v Mežici: razstava narodnoosvobodilne borbe, razstava „Slovenske likovne umetnosti“ in lovška razstava ter v Prevaljah razstava „O Koroški“.

Potovalna navodila in raspored voženj

Vsi udeleženci proslave 10. obletnice ustanovitve I. koroškega bataljona in „Prvega partizanskega srečanja v Mežici“ bodo potovali s skupnimi potnimi listi v skupinah po največ 50 ljudi. Zato je **neobhodno potrebno in prosimo vse udeležence, da se zlasti ob prehodu čez mejo na obeh straneh, na avstrijski in jugoslovanski, držijo svojih skupin in se ne ločijo od njih.** To je važno zaradi čim lažje in čim hitreje ureditve obmejnih formalnosti.

Potovalo se bo v nedeljo, dne 3. maja, zjutraj deloma s posebnimi avtobusi, deloma pa z vlakom. Avtobusi odpeljejo:

za skupino iz Borovelj in okolice	ob 4.30 uri z glavnega trga v Borovljah
za skupino Brnca-Skofiče	ob 4.00 uri od cerkve na Brnci
	ob 5.00 uri od pošte v Skofičah
za skupino Kotmara ves	ob 5.30 uri od Ilna
za skupino iz St. Jakoba v R., St. Janža v R. in Kaple ob Dravi, katere udeleženci morajo priti s prvim vlakom v Celovec	ob 7.30 uri iz Celovca izpred glavnega kolodvora.

Za avtobuse ne bo prehoda čez mejo pri Pliberku, marveč bodo vozili preko Labuda in Dravograda.

Avtobusi nikjer ne bodo čakali, zato prosimo vse udeležence, ki so pri avtobusnih skupinah, da bodo točno ob določenem času odhoda na mestu.

Razen navedenih avtobusov bo vozil še avtobus prevoznega podjetja Štefana Sienčnika v Dobrli vesi. Vsi udeleženci, ki se vozijo z njim, dobijo točna navodila od g. Štefana Sienčnika.

Vsi ostali udeleženci, tudi vsi oni, ki so nameravali potovati v skupinah s kolesi ali peš, morajo potovati od Pliberka dalje s posebnim vlakom, ki bo pripravljen že ob 6. uri na postaji v Pliberku, ker cestni prehod za pešce, kolesarje in druga vozila pri Pliberku ne bo odprt. Do Pliberka pa veljajo naslednji odhodni časi z vlakom:

iz Celovca	ob 5.55 uri
iz Zelezne Kaple	ob 5.05 uri
iz Sinče vesi	ob 6.34 uri

Da bomo na avstrijski strani pravočasno gotovi, morajo biti udeleženci iz Pliberka in okolice na kolodvoru najkasneje ob 6.00 uri, kjer bodo vodje skupin zbrali svoje skupine.

Udeleženci iz Globasnice in okolice, ki tvorijo skupno z udeleženci iz St. Vida v Podjuni eno skupino, naj se pridružijo St. Vidčanom ali že na vlaku v Metlovi ob 6.44 uri, ali pa v Pliberku ob prihodu tega vlaka ob 6.52 uri.

Vse potnike z vlakom opozarjamo, da ne smejo imeti s seboj nobene druge prtljage razen potrebnih jestvin, denarja pa ne več kakor sto šilingov.

Da ne bodo nastale nepotrebne zamude, prosimo vse udeležence, da se navedenih časov točno držijo in podredijo navodilom vodij svojih skupin.

Vodje skupin naj bodo na kolodvoru v Pliberku že četrte ure pred šestimi, da prevzamejo skupne potne liste vsak za svojo skupino in dobijo posebna navodila.

Od udeležencev — naročnikov „Slovenskega vestnika“ — pričakujemo, da naprej obvestijo ostale udeležence in jih seznanijo z vsebino teh naših navodil.

Zveza koroških partizanov.

Okrasimo naše domove z lepo slovensko knjigo

„Naš razvoj ni planil le v nesluteno tehnično širino, tudi knjiga in tisk nam plenja, da lahko sorazmerno tekmujejo z vsakim kulturnim narodom po vesoljnem svetu“. To so besede, ki jih je ob štiristoletnici slovenske knjige zapisal o povojnem razmahu slovenske književnosti in slovenskega založništva naš veliki in priljubljeni pisatelj Fran Saleški Finžgar.

Res, Slovenci še nikdar v zgodovini nismo čitali toliko, kakor v letih po zadnji vojni. O tem najbolj zgovorno govori plodovita dejavnost slovenskih založb, o tem jasno pričajo neštete knjižne izdaje in to nedvoumno potrjujejo naklade posameznih knjižnih izdaj. Medtem ko so pred vojno šteli naklade s tri tisoč izdavi za velikanske, da, celo za „tvegane“, se danes dogaja, da so knjige z deset ali celo dvajset tisoč naklade razprodane v najkrajšem času. Da omenimo tukaj le prelopo mladinsko knjigo in hkrati žal zadnje literarno delo znanega pisatelja Prežihovega Voranca „Solzice“, ki je kljub izredno visoki nakladi 60.000 izvodov dobesedno kar izginila s slovenskega knjižnega trga. Enako je bilo tudi z obširnimi znanstvenimi delom „Slovenski pravopis“, ki ga je bilo kmalu po izidu v nakladi 25.000 izvodov zaman iskati v knjigarnah širom Slovenije. In še in še je knjig, ki so bile pokupljene takorekoč čez noč.

Ob teh ugotovitvah pa je treba upoštevati tudi to, da po vojni ni naraslo le zanimanje za čitanje, marveč v isti meri ali morda še bolj ljubezen do knjige. In sicer je ljubezen do knjige narasla v tem smislu, da pretežnemu delu čitateljev ne zadostuje več, da si knjige za čitanje izposodijo v kakšni knjižnici, marveč si v vedno večji meri hočejo in skušajo nabaviti lastne knjige. Zato so tudi vedno bolj redki domovi, kjer ne bi zavzemala častno mesto z veliko ljubeznijo urejena domača knjižnica.

Zanimanje za knjigo je nedvomno tudi med našim preprostim kmečkim ljudstvom, ki je prav tako kakor vsak drugi željno izobrazbe

in kulturnega ali umetniškega užitka, katerega pa si najlažje črpa iz lepe in dobre knjige. Iz tega spoznanja izvira tudi želja vsakega posameznika oziroma posamezne družine po ureditvi lastne hišne knjižnice, v kateri bo imel naš človek zbrana vsaj tista dela slovenske književnosti, ki so mu najbolj pri srcu, katerih ne prebere le enkrat, marveč jih jemlje v roko vedno spet in spet. Hkrati pa pomeni lepo urejena domača knjižna zbirka, čeprav je morda še tako skromna, tudi čedno okrasitev domačije.

Ko bomo urejali našo hišno knjižnico, nikakor ne pozabimo, da ima knjigarna Slovenske prosvetne zveze „Naša knjiga“ v Celovcu bogato zalogo slovenske in svetovne literature. Kadar bomo izpopolnjevali našo domačo knjižno zbirko, bomo še prej obiskali „Našo knjigo“, kjer bomo po najnižji ceni našli izvorna slovenska dela in prevode vseh vrst, za vsak okus, za sleherno priljubljenost.

Ako pa ne bi utegnili osebno obiskati knjigarno v Celovcu, se bomo lahko poslužili naročilnice, s katero nas bo „Naša knjiga“ tekoče obveščala o novih knjigah, o nadaljnji izbiri. Da nam olajša naročanje knjig, jih bo omenjena knjigarna razpošljala tudi po povzetju in je treba naročilnico (danes na 8. strani) le izrezati, podčrtati zaželjene knjige in frankirano z znamko za 30 grošev oddati na pošto. V nekaj dneh nam bo pismonoša prinesel naročene knjige na dom in razveselila se bo vsa družina, ko bo naša hišna knjižnica narasla za nove izvide.

Tudi s knjižno zbirko v domači hiši hočemo pokazati in povedati, da nam nikakor niso tuja dela naših kulturnih in literarnih stvariteljev. Široko bomo odprli knjigam vrata v naše domove, kjer jim bomo odkazali častno mesto, ker se globoko zavedamo, da je knjiga „najzgovornejša priča, da se narod zaveda sebe, da živi, da hoče živeti“, kakor je zapisal naš pesnik-velikan Oton Zupančič.

Odpošiljatelj:

Drucksache

Bücherzettel

znamka
30g

Knjiga je najzgovornejša priča, da se narod zaveda sebe, da živi, da hoče živeti. V njej je ohranjena narodna preteklost, naša usoda, kakor se je preoblikovala iz stoletja v stoletje.

Živa in čista beseda naših največjih mož, njih misli in čustva... njihova borba in neomahljiva vera v bodočnost — vse to je ujeta v knjige...

Oton Zupančič

„Naša knjiga“

CELOVEC - KLAGENFURT

Gasometergasse 10

AVGUST ŠENOA

59

„Naprej, bratje!“ zapove Ilija, ki se mu trga duša, „naprej na Pilštajn pa na Klanjec na Hrvaškem, da nas Nemci ne odrežejo od Gubca. Naprej, ker s Celja nam koraka nasproti nemška vojska.“

„A kar srečate na poti gosposkega, zažgite!“ doda Gušetič.

Sedaj gorijo bakle! To niso jelove veje. Gosposke pristave, skednji, kleti, vse gori z živimi plameni in sveti hrvaški vojski od Planine do Kozjega, od Kozjega do Pilštajna in dalje ob Sotli do Svetega Petra. Glej Sotlo med snegom, glej hrvaške gore!

„Naprej, junaki!“ zakriči s škripajočimi zobmi Ilija. „Gubec nas čaka, tu na tuji zemlji nam ni rešitve. Glejte, hrvaška zemlja!“

Vojvoda leti, bobni priganjajo in vojska skoraj brez sape gazi visoki sneg. Ljudje povsem upehani padajo. Nihče ne sprašuje zanje. Zmrznili bodo ali pa jih bodo pobili Nemci in jih strgali voljeje in lisece. Velike puške so obtičale v snegu. „Naprej, že smo na Hrvaškem!“ bodrita ljudi vojvoda in Gušetič. Zdaj so že blizu Sve-

tega Petra, blizu meje. Tu je med griči dolina, vanjo se spusti zmrznjena vojska. Nema je in nejevoljna, godrnja in zabavlja. Ilija pregovarja ljudi, tolaži in jim vliva poguma. Samo ure, dve pa smo na Hrvaškem. Samo tisti-le hrib prekoračimo, kjer je ustje doline.

Sedaj se kmečka vojska spušča navzdol proti ustju. Toda glej, gori nad klancem se je nekaj zasvetilo. Ali niso to meči? Ali se ni oglasila trobenta! Da, da! Strela jih ubijl! To je vojska kapetana Jurija Schratzenbacha, to so celjski oklopniki. Kmetje se zdrznejo. Dohiteli so nas! Med glasnim trobentanjem in z divjimi vzkriki se valji z brda železna sila na gladne onemogle kmete in vse potepta pod seboj. Tam z desne pa divjajo proti njim drugi vrazje! To je grof Dietrichstein, ki vodi velik roj plačanih konjenikov proti upehanim ljudem. Plačanci so spustili kopja in jih naperili v kmetiška krdela — tuleč zabadajo železo v kmečka srca. Kmečka vojska je stisnjena v klobčič, ki nima ne konj ne topov, ki je zmrznjen, gladen in žejen ter komaj še diha.

„Bog bodi zahvaljen, glejte hrvaške gore!“ zakliče na ves glas Ilija in Santalič visoko dvigne zastavo križa. V skrajnem obupu zbere kmečka vojska vse svoje moči, še enkrat se dvignejo onemogle roke, puške počijo, sablje sekajo, kose kosijo glave najetih mezdnikov. Treskanje, živketanje, udarci, kriki in stoki pretresajo zrak. Hej! Glej! Prva četa se je prebila, Ilijina četa, sedaj bo druga — naskoči, se umakne, spet naskoči — oh, ne more dalje! Povsem so stisnjeni, da se ganiti ne morejo. Schrat-

tenbach seka in kolje, Dietrichstein bode in gazi. Visoko se dvigajo na konjih oklopniki, z viška tolčejo po slabo odetih in gladnih peščih. Volkovi koljejo stiskajočo se čredo, ker kratka je sablja, kosa slaba, puška prazna. Nobenega izhoda ni ko umreti. A vodja? Kje je? Nikjer ga ni! In odvrgli so puške in sablje, kose in cepce ter beže in beže. Kam? Nikjer rešitve, nikjer zaklona. Krik in stok napolnjuje dol, kri kvasi sneg, smrt kosi na široko. Ilijine vojske ni več, samo mrtveci leže po polju in kapetan Schratzenbach vede med oglušujočim bučanjem trobent pet sto nesrečnih ujetnikov pod zeleno zastavo vojvodino Štajerske v podzemski ječe celjskega gradu.

Doli ob Sotli bežita v mesečini dva moža, dva oborožena hrvaška kmeta, Gregorič in Gušetič. Prebila sta se in gazita visoki sneg. Konja sta jima padla. Gušetič se zvrne v sneg in sede na panj.

„Ne morem več, ne morem.“

„Samo še nekaj minut“, mu šepeta v uho Ilija. „Glej, vas, ali ne vidiš luči? Osreči se! Nočem, da bi naju ujeli živa.“

„Ne morem.“

„Ne bodi tako malodušen! Kaj pa jaz? Rana me na desni roki peče, znorel bi. Pojdiva dalje. Vstani!“

Gušetič se s težavo dvigne, počasi se vlečeta po snegu in prideta do prve hiše kraj cerkve.

„Tu obstaniva, to je župnišče.“

„Kaj bova tukaj? Pobili nas bodo. Leziva kam

v seno, potem pa se bova prepeljala čez Sotlo na Hrvaško. Poznam brodarja.“

„Nočem“, odgovori Ilija, „moram v Pišce, da še enkrat vidim ženo in otroke.“

„Norec! Kako boš prišel tja?“

„Čakaj!“ zašepeta vojvoda in udari s sabljo po vratih. Na oknu se pojavi župnik.

„Starec“, reče Ilija, „odpri nam hlev, daj konja.“

„Kdo sta?“

„Dobra človeka v nesreči.“

„Odidita“, odgovori župnik, „klačeta sta, razbojnika.“

„Daj konja!“ zakriči Ilija, „ali pa bo planila hiša! Nisem pogan, Nemci nas zasledujejo. Daj nam konja, Hrvata sva iz kmečke križarske vojske. Bog mi je priča, da ti bova konja vrnila.“

Drhte odpre starček vrata, izroči Iliji ključ in reče:

„Tam je hlev! Vzemite!“

„Hvala!“ odgovori Ilija. „Čez šest dni boš imel konja nazaj. Hvala še enkrat! Rešil si dve-ma poštenjakoma glavi.“

Visoko je stal na nebu mesec in gledal, kako dirjeta v zimski noči dva jezdeca do Sotle.

XXXVIII

Pri vratarju mokriškega gradu se je nekega dne popoldne oglašil star pater frančiškan in vprašal, ali je gospod Stepko Gregorjanec doma. Vrtar odgovori, da je. Počasi je koracal redovnik v zgornje nadstropje, lahko potrkal na vrata sobe in vstopil, kakor da mu je tu-le že od davnaj vse znano. V mali sobi je gospodar sedel

Kako bo leta dvatisoč?

Čeravno je do leta 2000 le še 47 let, kar predstavlja življenjsko dobo ene človeške generacije, trdijo danes tehniki in znanstveniki, da bo naš planet v pričetku 21. stoletja čisto drugačen kot danes. Kljub ogromnemu tehničnemu napredku zadnjih desetletij človeštvu še ni uspelo, da bi izkoriščalo naravnost fantastične energije, ki jih je na našem planetu v izobilju. Že samo veter bi lahko dal človeku milijarde in milijarde kilovatnih ur energije. Pri oceni te energije se nam odkrijejo naravnost astronomске številke. Veter sam bi lahko dal, kadar ga bodo izkoriščali, tri in pol kvadrilijonov kilovatov, torej milijonkrat več energije, kakor je danes na vsem svetu proizvajamo. V Zapadni Nemčiji bo neki inženir zgradil 240 visokih jeklenih stolpov z vetrnicami v premeru 17 metrov.

Človeštvo bo lahko vpreglo v svojo službo tudi sam Mesec. Čudno zveni, kaj ne? Toda znano je, da Mesec skozi vse leto premika milijarde kubičnih metrov morske vode. Zakaj naj bi bilo nemogoče spremiti silo, ki nastaja ob plimi in oseki, v kilovate? Zakaj na primer poleg Meseca ne bi mogli vpreči v službo človeka tudi Sonce in predvsem morje. Da ne govorimo o ognjenikih, ki skrivajo v svojih žrelah neprecenljive količine energije.

Znani so tudi načrti, da bi puščavsko Saharo z namakanjem iz Sredozemskega morja — vodo bi seveda morali prečistiti — spremenili v rodovitna tla. Drugi zopet govorijo, da bi lahko Sredozemsko morje popolnoma izsušili, da bi lahko struge afriških rek usmerili v veliko saharo puščavo, medtem ko bi Avstralijo namakali z vodo iz arteških studencov.

Več kot 350 milijonov Indijcev ne bo nikoli lačnih, kadar ne bodo več odvisni od monsunskega dežja. Inženirji pravijo, da bi bilo treba zajeziti velike reke, ki teko v dolino iz Himalaj-

skega pogorja. V velikih načrtih bodočega sveta ima svoje mesto tudi znamenita Golska struja. Če bi človeštvo uspelo jo preusmeriti, bi se kaj kmalu stopili neprecenljivi ledeni skladi in debel leden oklep največjega otoka na svetu — Groenlanda. Tu bi lahko dobili novo domovino milijoni novih priseljencev. Vprašanje je samo, ali bo to možno.

Nobenega dvoma ni, da bosta v prihodnjih desetletjih severna in srednja Avstralija združeni, tako da se bo lahko tod naselilo novih 20 milijonov ljudi. In človeštvo bo potrebovalo nove-

ga prostora, kajti leta 2000 bo živelo na svetu že tri milijarde ljudi. Če bi človeku uspelo zvrzati v notranjost zemlje 30 do 40 km globoko luknje, bi lahko izkoriščali tudi toploto iz notranjosti našega planeta. Če bi na primer dovajal v 500 stopinj segreto notranjost zemlje vodo, bi na ta način dobili ogromni parni kotel, ki bi igraje lahko stopil še tako velikanske ledenike.

Kakor vidimo, je načrtov za izkoriščanje novih energijskih virov več kot preveč, druga stvar pa je seveda, kdaj in kako jih bo človeštvo uspelo uresničiti.

Iz letne statistike Združenih narodov

Statistični letopis sekretariata Združenih narodov navaja zanimive statistične podatke, iz katerih povzamemo naslednje: Prebivalstvo sveta je šlo leta 1951 blizu 2 in pol milijarde ljudi. Najgostejše je naseljena Evropa in pride na kvadratni kilometer več kot 80 prebivalcev. Industrijska produkcija sveta se je v primeri z letom 1929 več kot podvojila in je od leta 1937 za 75 odstotkov narasla. Produkcija avtomobilov je med leti 1950 in 1951 za 10 odstotkov nazadovala, vendar je bila za 45 odstotkov višja kakor leta 1937. V Združenih državah izdelujejo 75 odstotkov svetovne produkcije vozil. V Združenih državah so porabili leta 1951 60 odstotkov svetovne produkcije papirja, kar pomeni, da odpade na ameriškega prebivalca 35 kg papirja. Kljub temu pa zavzemajo Združene države v nakladi časopisja šele deveto mesto in pride na 1000 prebivalcev 356 izvodov. Na Angleškem kupuje 1000 prebivalcev 612 časopisov, na Švedskem 490, v Burmi pa kupuje 1000 prebivalcev le 8 časopisov, v Pakistanu

in Afganistanu pa razpečajo na 1000 prebivalcev samo po en časopis.

Leta 1950 je bil v Švici za povprečno 100 ljudi na razpolago po en zdravnik, v Združenih državah po en zdravnik za 750 prebivalcev, v Franciji za 500 prebivalcev, v francoski Zapadni Afriki za 28.000, v britanskem Kamerunu za 66.000, v Abesiniji pa za 150.000 ljudi.

Za Hollywoodom zavzema Indija drugo mesto v filmski produkciji. Od leta 1943 znaša ameriška filmska produkcija nekaj več kot 400 filmov letno, indijska pa 283.

RADIO PROGRAM

RADIO CELOVEC

Dnevne oddaje razen ob sobotah in nedeljah: 6.20 Jutnja glasba — 8.15 Kaj kuham danes? — 8.30 Pozdrav zate — 9.05 Zeleni poslušalci — 10.15 in 15.00 Solska oddaja — 11.45 Za podeželsko ljudstvo — 12.00 Opoldanski koncert — 14.10 Kar si želite — 17.10 Popoldanski koncert. Poročila dnevno ob: 7.00, 8.00, 12.30, 17.00, 20.00 in 22.00.

Petek, 1. maj

7.15 S pesmijo v maj — 10.15 Narodne pesmi — 14.00 Slušna igra — 19.15 „Zgrabi srečo!“ — 20.15 Športna poročila — 20.20 Igra Deutscherkapela — 20.50 Kriminalna uganka.

Sobota, 2. maj

8.45 Slovenska oddaja — 9.05 Pestre melodije — 10.45 Veder dopoldne — 14.30 Zeli si kaj! — 15.15 Kulturno zrcalo tedna — 15.30 „Iz vseh dolin zveni“ — 18.15 Filmska revija — 20.20 Mednarodni šlager-ekspres — 21.20 „Poj in smeji se z nami!“

Nedelja, 3. maj

7.15 Sonce čez hribeček gre, pesmi v nebo done... — 8.10 Kmečka oddaja — 10.00 Maša — 13.00 Opoldanski koncert — 14.45 Pozdrav za mesto in deželo — 17.30 Šumi v listnem gozdu — 18.05 Dumajska komedia — 20.15 Športna poročila — 20.20 Radijski oder: „Sled v pesku“.

Ponedeljek, 4. maj

10.15 Solska oddaja — 10.45 Iz ženskega sveta — 11.45 Za podeželsko ljudstvo — 14.30 Slovenska poročila in objave. Mojstri besede: Bernhard Shaw — 15.30 Koncertni valček — 19.15 Paleta melodij — 20.45 Opera kronika.

Torek, 5. maj

11.30 Za mesto in deželo — 11.45 Za podeželsko ljudstvo — 14.30 Slovenska poročila in objave.

Zdravniški vedež. Anekdote o slavni ljudih — 18.30 Pomlad v slovenski pesmi in besedi — 19.15 Velika šansa — 20.15 Veseli Dunaj.

Sreda, 6. maj

10.15 Solska oddaja — 10.45 Iz ženskega sveta — 14.30 Slovenska poročila in objave. Kmečka oddaja — 15.30 Novi glasovi — nove plošče — 19.15 Veseli radio-magacin — 20.15 Mi se peljemo s potovalnim uradom — 21.15 Madžarski humor — 22.15 Melodije iz juga.

Četrtek, 7. maj

11.00 Sloska oddaja — 14.30 Slovenska poročila in objave. Narodne pesmi poje Miro Kernjak — 18.30 Znane melodije — 18.45 Kmečka oddaja — 21.00 Mali radijski oder: „Dolg“.

RADIO LJUBLJANA

Dnevne oddaje razen ob sobotah in nedeljah: 5.30 Dobro jutro dragi poslušalci! — 7.00 Radijski koledar in pregled tiska.

Poročila dnevno ob: 5.45, 6.30, 12.30, 15.00, 22.00 — 19.00 Radijski dnevnik.

Petek, 1. maj

5.30 Partizanske pesmi — 8.30 Pionirji pojo — 10.15 Pesmi in plesi jugoslovanskih narodov — 16.20 Prvi maj v zgodovini delavskega gibanja — 20.40 Zabavna in plesna glasba.

Sobota, 2. maj

8.00 O športu in športnikih — 9.00 Literarno-glasbena oddaja — 11.30 Pester spored narodne glasbe — 12.45 Zeleli ste — poslušajte! — 20.00 Vesel sobotni večer — 21.00 Za ples in razvedrilo!

Nedelja, 3. maj

8.00 O športu in športnikih — 9.00 Po naši lepi deželi — 11.00 Od pravljice do pravljice — Anderson: Juha od špile — 11.30 Igrajo veliki zabavni orkestri — 12.00 Oddaja za Beneške Slovence — 12.15 Slovenske narodne pesmi — 13.00 Kmetijski nasveti — 13.10 Zeleli ste — poslušajte! — 15.15 Zabavna glasba — 15.45 Radijska igra — 18.45 15 minut slovenskih napevov — 20.00 Arije, ki jih radi poslušate — 21.00 Glasbena kultura narodov Jugoslavije.

Ponedeljek, 4. maj

12.45 Pester spored slovenske narodne glasbe — 13.30 Novi filmi — 13.40 Od melodije do melodije — 14.00 Okno v svet — 15.30 Solska ura — 18.30 Jezikovni pogovori — 18.40 Poje mariborski komorni zbor — 20.00 Simfonični koncert Radia Ljubljana.

Torek, 5. maj

11.00 Solska ura — 12.45 Zanimivosti iz znanosti in tehnike — vmes glasbeni spored — 14.40 Veseli narodni napevi — 15.30 Radijski roman — 17.10 Lepe melodije — 18.00 Umetne in narodne pesmi — 18.30 Kulturni pregled — 20.00 Odlomki iz slovenskih oper.

Sreda, 6. maj

13.00 Z obiskov pri pionirjih — 15.15 Prijetno zabavo! — Zdravstveni nasveti — 17.10 Bojan Adamič: Glasbeni odlomki iz filma „Jara gospoda“ — 17.30 Solska ura — 18.30 Zamanje-politični feljton — 18.45 15 minut slovenskih skladb za harmoniko — 20.00 Zabavni ansambli — 20.30 Radijska igra „Srečanje“.

Četrtek, 7. maj

12.45 Zabavna glasba — 13.00 Odgovarjamo na vprašanja pionirjev — 13.15 Veseli slovenski napevi — 15.15 Polke, valčki, mazurke in tarantele — 16.00 Oddaja za žene — 17.10 Uganite kaj igramo! — 17.50 Partizanski spomini — 20.00 Zbori in solisti izvajajo slovenske narodne in umetne pesmi — 20.50 Domače aktualnosti.

Naročilnica za knjige

Pošlite mi, prosim, po povzetju naslednjo knjigo (naslednje knjige):

izvod(ov)	Ingolič: Na prelomu	pl. 261 strani	11.50 šil.
.....	Bevk: Obračun	ppl. 398 strani	15.50 šil.
.....	Avsenak: Bohor žari	ppl. 115 strani	7.— šil.
.....	Godina: Ptice selivke	ppl. 73 strani	12.— šil.
.....	Pahor: Matija Gorjan	br. 429 strani	13.— šil.
.....	Seliškar: Tržaška cesta	ppl. 181 strani	9.— šil.
.....	Vipotnik: Iz zanke	pl. 148 strani	11.50 šil.
.....	Zbornik koroških pesmi	ppl. 104 strani	15.— šil.

(Knjigo, ki jo želite, podčrtajte!)

(podpis)

Knjige so vezane v platno (pl.), polplatno (ppl.) ali pa so broširane (br.)

za mizo in z nemirno roko premetaval in pretikal pisma. Ob nenadnem pojavu patra se je Stepko zdrznil.

„Hvaljen Jezus.“

„Na veke!“ je odzdravil Stepko. „Kdo si oče, in kaj želiš?“

„Prinašam ti pozdrav, gospod Gregorjanec.“

„Od koga?“

„Od dveh mrtvecev.“

„Mrtvecev? ...“ se začudi gospodar in vstane.

„Sedi, sedi in poslušaj“, mahne starček z roko. Stepko sede. „Ti me poznaš po obrazu, kaj ne? Brat Bonaventura sem iz samostana sv. Frančiška v Zagrebu. Prej sem se imenoval Ivan Babič.“

„Župnik brdovski?“ spet vstane, ves začuden, Stepko in prime naslonjalo.

„Da, sinko, pogodil sem. Bil sem župnik v Brdovcu. Obtožili so me, da sem hujskal kmete na punt. Zaprli so me za nekaj časa v samostan, da se za greh pokorim, a sem ostal v njem za zmeraj, da se spokorim, a druge svoje grehe. Zdaj se imenujem Bonaventura. Prišel sem k tebi. Prinašam ti pozdrave dveh mrtvecev, tvojega očeta Ambroža in Matija Gubca, kmečkega kralja.“

„Ne razumem te“, odgovori Stepko, ki je bil videti ves skrušen.

„Vse boš razumel, le poslušaj! Starček je umiral. Ne sina ne snabe ni bilo pri njem, sam samcat je bil. Starček je poklical mene, prijatelja svojega, da ga tolažim v njega zadnjih urah. Dobro se spominjam vsega, kakor da je bilo

dan. Ležal je v postelji in držal posvečeno svečo. Kraj postelje sem klečal jaz in molil. V sobi je bilo tiho in mirno, komaj da se je čulo dihanje. Takrat se je dvignil starček. Lice mu je plamenelo, oko sijalo. In mi reče: „Prijatelj stari, služabnik božji, poslušaj, kaj ti bom povedal. Od moje prve žene Veronike imam sina, Stepko mu je ime; brčkone ga poznaš. Mlajši, Baltazar, je slabič, od njega mojemu rodu ne bo ne semena ne slave. Pazi pa na starejšega, prosim te! Ta bi mogel danes ali jutri biti res pravi mož. Žal bi mi bilo, če bi ga njegova ihta zapeljala v hudobnost. Priložnosti za to je danes več kot preveč — hudi časi so. Tvoje oko naj ga spremlja, ker tebi je očitno vsako srce. Oh, oče moj, nate ga hočem privezati, če bi se na hudo pregrešil, stopi k njemu in mu reci: „Stoj! V zlo si se pogreznil, obrni se!“ Treba mu je tudi reči: naj ne pozabi na čast rodovine, toda naj pri tem ne pozabi, da je naš rod vzniknil iz ljudstva. Ljudstvo je izvor vse moči, brez njega smo velikaši pusti oblaki v zraku, ki jih veter goni sem in tja. Hudo delamo, ljudstvo zatiramo, tako da zbijamo sovraštvo. Oh, nadaljuje starček, vidim, kako bo napočil dan, ko bo vso domovino preplavila kri. Kosa ne bo kosila trave, kosila bo glave, kmečki cepec ne bo mlatil žita, ampak ubijal človeka. Oh, srečen jaz, da me takrat več ne bo in bom mirno čakal večne sodbje, toda živel bo moj sin. Reci mu takrat, naj si ne omadežuje duše, naj se varuje sovraštva, kakor sem se ga jaz, ker plemiški naslov je list, ki zeleni in uvne, pošteno srce pa je cvet, ki cvete od veka do veka, ker ga rosi ljubezen.“ Tako je

govoril tvoj oče, glava pa mu je klonila in na obrazu mu zatrepeče blag nasmeh, zora večnega blaženstva, a jaz sem mu prisegel, da bom storil, kar je rekel. Zato sem danes prišel k tebi, vpijoči glas iz očetovega groba, prišel sem, ker si se hudo pregrešil, da ti zakličem: „Stoj! V zlo si se pogreznil! Obrni se!“

„V zlo da sem se pogreznil?“ prebledi Stepko, toda starček mahne z roko in Gregorjanec pobesi glavo in umolkne.

„Da“, nadaljuje starček. „Poslušaj drugo strahovito povest. Teden dni je tega. Ravno sobota je bila, jaz sem klečal in molil v moji sobici. Takrat pride k meni odposlanec sodišča in mi sporoči, da me kliče obsojenec, naj ga pripravim na smrt. Grem za njim in nesem s seboj sveto popotnico. Prideva v mesto, stopiva v mračno poslopje ter se spuščava v podzemlje in ječar mi odpre temnico. Tam sedi na kamnu človek, na rokah in nogah vkovan v težke verige. Slabo je gorela svetilka, glasno je praske-tal plamen, ujetnik pa upira vanj oči. Še nisem vstopil, ko poklekne predme in začne govoriti: „Jutri, jutri, oče mi je umreti. Tako mi je usojeno. Ni mi žal, ker umiram brez krivde, in ker je Bog pravičen, upam, da pridem k njemu. Oprosti mi, duhovni oče, če sem te poklical, ko mi bodo postregli s krvavim kelihom. Tebe sem v zadnjih bridkih trenutkih hotel imeti pri sebi, ker moje srce je tebi odprta knjiga. Ti jo beri in sodi, ali sem kriv? Moje srce, ki mi s hitrimi udarci šteje zadnje trenutke, mi šepče: „Grešnik si, kakor so grešniki vsi, toda glavo boš izgubil po nedolžnem, ker si zahteval pra-

vice, a krivica te je zato ubila.“ Da, je rekel ujetnik in skočil na noge, da so zazvenele verige. „Bog je dal moji duši krila, da sem se vznášal do zvezd, dal mi je mehko srce, da bi čutil vsako solzo, vsak vzdih ljudstva, iz katerega sem izšel. Ljubim ljudstvo, ki me je rodilo, ljubim grudo, ki me je hranila, a zato moram umreti. Ko je bila čaša solz navrhano polna, ko so vzdih narastli do burje takrat sem dvignil ljudstvo na svoja krila, takrat smo dvignili pest, da razbijemo lažnivo gosposko pravico. Premagali so nas. Uničilo nas je med drugim malodušje in izdajstvo iz lastnih vrst. Prezgodaj smo začeli. Mladica še ni dorasla do močnega stebela. Toda čas teče ko vekovita struja, a iz gostega mraka prihodnjih dni vidim trepetati zvezdo, odrešenje svojega ljudstva. Na mah bo večna pravica izravnala vse človeške sinove in kar bo temu pravo, drugemu ne bo krivo. To vero mi šteje danes svet v greh. Oh, tu imate mojo glavo, naj vpije vaša pravica in se zgraža, naj me muči s sto mukami! Da, zlobna bajka me bo klevetala, da sem zločinec, izrodek človeštva, toda po več vekovih, ko bo sonce pravice razpršilo meglo, bo rekla vsaka poštena duša: „Poštenjak je bil, slava njegovemu spominu!“ (Dalje.)

Izdajatelj, lastnik in založnik lista: Dr. Franc Petek, Velikovec. Uredništvo in uprava: Celovec, Gasometergasse 10. Telefon 16—24. Za vsebino odgovarja: Rado Janežič Tiska: Kärntner Druck- und Verlags-gesellschaft m. b. H., Klagenfurt. — Dopisi naj se pošiljajo na naslov: Klagenfurt. 2 Postschließfach 17.